

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

Nr. 5 (6)

1950 m. VASARIO mėn. 2 d.

Kaina 10 c.

The Lights of Homeland

Lithuanian Weekly

Published by Lithuanian R. C.
Society of Canada.

SAVAITRAŠTIS

Leidžia Kanados Lietuvių
Katalikų Kultūros Draugija

941 Dundas St. W., Toronto,
Ont. Canada

Tiesa ir laikraščiai

Žmogus nuolat vis nori ką nors sužinoti. Nori, aišku, sužinoti tiesą. Žmogus visais laikais siekė tiesos. Tiesa reikalinga, kaip ir kasdieninė duona. Neveltui sakoma: žmogus gyvas ne tik duona, bet ir tiesa. „Neikalbėk netiesos!“ yra aštuntasis iš dešimties didžiųjų įsakymų. „Tiesa mūsų žingsnis į ateitį“, Tautos Himnas primena lietuviai pareigą būti su tiesa kiekviename savo žingsnyje: vadinas, visur ir visada, kol bus gyvas.

Tiesa pagal patį jos principą yra kiekvienam žmogui priivaloma, kaip etinė norma, kaip neišvengiama bendruomeninio sugyvenimo sąlyga. Neprasilenkti su tiesa yra privalu kiekvienam ką pokalbyje pasakant. Juo labiau privaloma neprasilenkti su tiesa ką parašant laikraščiui: skaitys ne vienas ar keli, bet daugybė.

Tiesa yra laikraščio būtinybė. Faktų tiesa — laikraščio turinio vertės pagrindas. Laikraščio vertingumas yra tiesiog proporcingas jo žiniui bei informacijai teisingumui.

Laikraščio juk ir prasmė tiesą skelbti. Laikraštis tarnauja skaitytojui savo informacija bei žiniomis. Meskos patarnavimas, jei ta informacija bei žinios nėra teisingos. Netiesa nuvertina spaudą. Iškreiptai nušviesti faktai sugestioniuoja skaitytojui klaidingą nuomonę bei išvadas. Pastebėtos klaidos ar melas žadina skaitytojo nepasitikėjimą tuo laikraščiu. Pati pradžingiausia laikraščio grėsmė yra netiesos grėsmė. Laikraštį viskas domina, kas yra. Laikraštį gali visko būti, išskyrus — netiesą. Teisingu faktų liudijimu laikraštis yra žinio versmė, kuri pozityviai tenkina skaitytojo polinkį ką nors sužinoti.

Deja, šiaip vadenyno lietuvių laikraščiuose nevisada būna tikrai tiesa. Jau vis drąsiau ir tvirtiau atsiskleidžia subjektyvumai dažai: užtikinti bendruomeninius faktus aprašyti ne kaip jie yra iš tikrųjų buvę, o aprašyti pagal savo subjektyvų tu faktų atžvilgiu nuostatyto. Faktų tiesos iškreipimo laipsnis paprastai tiesiog proporcingas (partinio, srovinio ar grupinio) nusistatymo fonatistikos laipsniui. Stengiamasi perduoti dalyką ne kuo teisingiau, bet kuo naudingiau sau. Vadinas, tokiais atvejais tiesa sąlygojama naudos požiūriu. Savo asmens, grupės ar srovės nauda pastatoma aukščiau už tiesą. Šitoks tiesos sąlygojimas savo intereso dėlei reiškia ne tik tiesos nuvertinimą, bet jau dalinį tiesos paneigimą. Viešojo laikraštiniame realybeje toks tiesos pažeidinėjimas ar iškraipinėjimas yra nevalgyvas brutalumas. Laikraštis tada nusikalsta tiek, kiek jis prasilienkia su tiesa: nusikaltimo didumas tiesiog proporcingas tiesos paneigimo didumui. Tai yra vėžys, kuris akivaizdžiai sunkina mūsų ir be to jau sunkias dienas, užstodamas vartus į toleranciją, solidarumą ir vienybę.

Antras laikraštis vėžys — be jokio saiko perdėjimas tiek giriant, tiek peikiant. Jei jau giria, tai padidinant iki „sužavėjo“, „užbūrė“, dažnai tiesiog iki garbinimo. (Nors piktos valios čia ir nebūna, bet juk ar ne meskos patarnavimas!) O jei jau peikta, tai iki niekinimo, iki sumalimo į miltus. (Tarp eilučių tada ir be akinių matai pikto atsiskaitymų ragus ir nagus). Tikra mūsų nelaimė: vis iš peties, vis iš pilno užsimojimo.

Tegu dar ir netoks dažnas, kaip du pirmieji, (užtai daug koktėsnis!) yra trečias laikraštis vėžys — prasimanymas, iš pirmo išlaužimas, tiesiog melas. Šie vėžiai kelia susirūpinimą. Jie edė mūsų laikraščius Vak. Vokietijoje, piudydami rietis ir piutus iki apsiptojimo. Jis sunkia grėsme atsigauna ir šiaip vandenyno.

Kur šitaip eidami nueitume? Gal pradėsime apsiprasti jau pagaliau ir su netiesa? Gal netenkame moralinės savęs kontrolės? Gal mes pasimesim įvairiu pasauležiūru, tautybiu ir rasiniu babelyje? Gal visokių nuomonių ir propagandos tvane susiniveliuos mūsų sąmonėje tiesa su netiesa?

Joks laikraštis neatsiranda iš redaktoriaus turimos stebuklingos lempos ar užburto veidrodžio. Redaktorius, nors jis būtų ir sąžiningiausias ir kruopščiausias, negali visos bendradarbių patiektos medžiagos patikrinti betarpiškai tiesos požiūriu. Dažnai redaktoriui neišvengiamai tenka patikėti bendradarbių gerąja valia. Laikraštis yra ne tik redaktoriaus, bet ir bendradarbių objektyvumo bei nuoringumo rodiklis. Redaktorių, visu pirma, yra bendradarbių patiekto medžiagos sisteminiojas. Jis atlieka organizacinę funkciją laikraščio turinio ir formos atžvilgiu.

Laikraštinė tiesa — aktualūs faktai. Laikraštinė faktų tiesą charakterizuoja objektyvumas (fotografiškumas). Žinios ir informacijos yra fakto konstatavimas: kas, kada, kur, kaip, dėl ko įvyko. Jos yra, tarytum, fotografinės nuotraukos. Laikraštinė tiesą diktuoja patys realūs faktai: ji aprašydamas, kuo daugiau nuo seves pridėsi, tuo labiau fakto tiesą iškreipsi. Korrespondencija turi neprezentuoti faktą, koks jis buvęs (neiškreiptai). Ji paprastai liečia tuos ar kitus žmones: pavienius asmenis, asmenų grupes ar sambarius. Sąmoningas faktų iškraipymas ar prasimanymas yra smerktinas kaip piktybė: kitam skriaudos darymas, kaip vieša piktadarybė prieš savo artimą. Laikraščio tiesa yra bendras mūsų visu reikalas. Asmeniniai motyvai faktų iškraipymas ir melagingi prasimanymai ne tik dar labiau deformuoja lietuvišką charakterį: teisingumas juk buvo esminė Lietuvos kaimo žmogaus žydas, užstodamas vartus į toleranciją, solidarumą ir vienybę.

Juozas Kralikauskas.

Ekonominis gyvenimas Kanadoje

Kanados turtingumas kreipia į save užsienio kapitalo dėmesį. Žemės turto išnaudojimui reikia didelių investicijų, kurių patį Kanada dar neturi. Pilnam savo turto išnaudojimui Kanada turi ir permažai gyventojų. Šiuo metu apskaičiuota, kad Kanadoje yra investuota 7.3 bilijonai svetimo kapitalo. Šios sumos 5.4 bil. dol. tenka JAV ir 1.9 bil. dol. Anglijai. Svetimu kapitalu investavimo uždarbiai kasmet išplaukia į JAV ir Angliją. JAV kasmet už kapitalus gauna apie 267 mil. dol. Paskutiniu metu Kanada atsidaro ir savo kapitalu.

Praejusiais metais Kanadoje pradėjo veikti 260 naujų pramonės įmonių. Jose gaminamos prekės, kurias anksčiau Kanada įveždavo iš JAV. 180 naujų fabrikų pastatė amerikiečiai ir 60 angliu firmos. Nors tai užsienio kapitalas, bet 8.000 kanadiečių įmonėse gavo darbo ir sutapė Kanadai daug Amerikos dolerių.

Panika atslūgsta

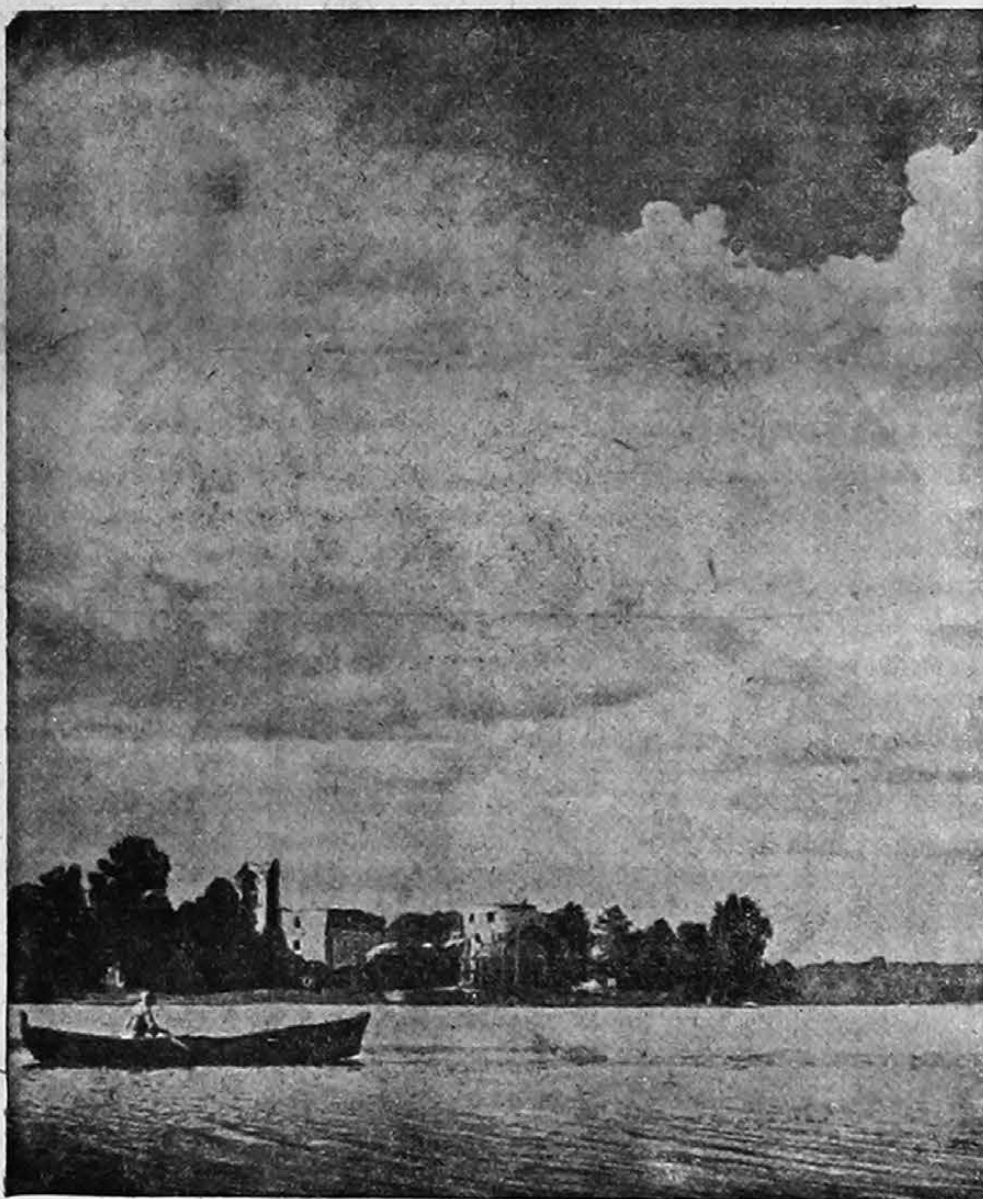
Anglijai pareiškus, kad neturėdama dolerių, maisto produktų pirkstis Europoje, Kanadoje ūkininkai tarpe kilo paniką, kad nebus kur dėti gaminių. Dabar nuotaikos apmirsta, nes pasirodo, kad mėsos — ir kiaulienos ir jautienos — perkeliamas Kanados ž. ūkis nepažeidžia, o Anglija triukšmą pakėlė, greičiausia, tik norėdama nusiderėti pigesnes kainas. Ji, pav., sutarties dėl bekonos neatsisako, o sūrio užpildo už 21 mil. dolerių. Javų kainos taip pat nekrenta. Atrodo, blogiau tik su kiaušiniais.

— Kanados pestininku daliniai vasario - kovo mėn. atlieks pratinus Churchillio rajone. Norima nustatyti arktikos klimato itaką į karių ir ginklų rūšis.

Kyla kanadiečių darbininko atlyginimas

Kaip praneša Statistikos Biuras, Kanados pramonės darbininkas 1949 metu lapkričio 1 d. gavo savaitinį ir valandinį vidutinį atlyginimą didžiausią Kanados istorijoje. Šitas savaitinio atlyginimo rekordinis vidurkis yra \$42.59, o valandinio atlyginimo rekordinis vidurkis — 99.5 c. 1948 metu savait. vidurkis buvo \$41.16. Sunkiojoje pramonėje 1949 metu lapkričio mėn. savaitinio atlyginimo vidurkis — \$46.18, o valandinio atlyginimo vidurkis — \$1.078. Tai, žinoma, yra vyrų atlyginimai.

— The Royal Bank of Canada 1949 m. turėjo 10.918.243 dol. pelno. Iš jo 5.090.000 išmokejo mokesčiams, 3.5 mil. dol. akcininkams dividendu ir gryno pelno liko 2.327.521 dol. S.B.

Traku piliis ežero saloje

Vokiečiai nenori atlyginti savo aukoms

Kaip jau mūsų buvo skelbta V. Vokietijoje jau įsigaliojo įstatymas dėl atlyginimo buvusiems kacininkams. Bet dabar vokiečių valdžia nori išsiskirti lenkus, pabaltiečius ir ukrainiečius. Ju aiškinimą parodo Wuertembergo vidaus reikalų ministerijos raštas IRO amerikiečių zonos vyr. būstinei Bad Kissingene. Ten tarp kitko rašoma:

„Lenkai, pabaltiečiai ir ukrainiečiai atlyginimo įstatymo neapimami, nes jie buvo kaliniai preventyviniai dėl jų tautybės. Minėti šie suimtieji buvo patalpinti koncentracijos stovyklose tik dėl to, kad nebuvo suimtiesiems laikyti kitokiu vietu. Kadangi atlyginimo įstatymas kalba tik apie atlyginimą už persekiojimą dėl rasės, religijos ir politinių įsitikinimų, bet ne dėl priklausymo tautybei, tai minėtiems atlyginimas nepriklauso“.

Wuertembergo vidaus reikalų ministerijos aiškinimas beabejo yra ne tik akiplėšiškas, bet ir nepagrįstas juridiskai. Sakyti, kad atlyginama persekiojami dėl rasės ir neatsižvelgiant į tautybę, būvę politiniai kaliniai turėtų daryti žygių, kad įstatymas būtų vykdomas. Reikėtų pasiekti visas konstitucines instancijas pačiu vokiečių ir okupacinės valdžios organais. Beabejo paramą jiems teiks visi centriniai tautiniai organai.

PASTRAUKĖ LR KRYŽIAUS PRIMININKAS

Nuo 1945 m. ejęs Liet. Raudonojo Kryžiaus primininko pareigas Dr. D. Jasaitis yra pareiškęs, kad pasitraukęs trejetą mėnesių prieš valstybės, netrukus paaiškės. Tie, kam atlyginimas priklausys pagal įstatymą, betgi neturėtų susilaikyti, bet reikalavimus siusti su visais dokumentais, kad vėliau ju reikalaujama nebūtu atmeti kitu pretekstu — dėl paveldavimo. (Kaip ir kam reikia rašyti žr. „TŽ“ Nr. 3 (4), š.m. sausio 13 d.) Atmestu prašymu jau yra. Tačiau visu paliestu tautybių būvę politiniai kaliniai turėtų daryti žygių, kad įstatymas būtų vykdomas. Reikėtų pasiekti visas konstitucines instancijas pačiu vokiečių ir okupacinės valdžios organais. Beabejo paramą jiems teiks visi centriniai tautiniai organai.

Ir jam vadovaujant, paprašė ir toliau eiti primininko pareigas iki bus paskirtas naujas primininkas.

EKSKURSIJŲ Į SSSR NEBERUOS

Dabartinėje Lenkijoje labai plačiai buvo praktikuojamos valstiečių ekskursijos į SSSR susipažinti su gyvenimu kolchozuose. Komunistų partija, matyt, nuoširdžiai tikėjo, kad tos ekskursijos palengvins agitaciją už kūrinių kolchozu Lenkijoje. Pasirodė betgi priešingų rezultatų. Partija jokių būdu negalėjo prarasti valstiečių nuostatos, kad ekskursantai kolchozuose matę tikrą vergiją ir kad kolchozininkai teiravęsi, kada gi pagaliau vakariečiai ateis į juos išvaduoti. Dėl to daugiausia ekskursijų į kolchozus iš Lenkijos nebūsių ruošama.

Savaitės apžvalga

Jau kurį laiką visu su susidomėjimu buvo sekta aukšto JAV Valstybės Departamento valdininko Alger Hiss byla. Tai tas pats asmuo, kuris buvo Jungtinių Tautų Org. sekretorius San Francisco konferencijoje, dalyvavo svarbiose didžiųjų užsienio reikalų ministerių konferencijose, lydedamas Stettinijū, o vėliau ir patį F. Rooseveltą į Jaltos konferenciją. Alger Hiss buvo kaltinamas perdavęs sovietams nuorašus slapto Valstybės departamento dokumentu. Nežiūrint stiprios advokatu gynėbos ir dideliu simpatijų, kurias Hiss buvo įsigijęs aukštu valdžios pareigūnų sluoksniuose, peraitą savaitę jis teismo rastos kaltu ir nuteistas 5-ks metus kalėti. Kadangi už jo nusikaltimą buvo pasisakę kiti aukšti valdžios pareigūnai, tai mam-

Formozos gynimo klausimas, kurį laiką buvo dėmesio centre ir plačiai diskutuojamas JAV politiku. Formozą ginti atsisakė, bet griežtai nusistatę laikytis ir stiprintis kituose Tolimųjų Rytų punktuose. Vėl koks buvo visu nustebimas, kai praeitą savaitę Atstovu Rūmai, daugiausia respublikonų persvara, atmetė 193 prieš 191 Pietu Korejos finansinę paramą, kuri ir anksčiau buvo numatyta jai skirti. Kongresmanas Vito Marcantonio, žinomas savo parankumu Maskvai, po balsavimo drąsiai sušuko: „Tai mūsų darbas“. Bet vėliau balsavimu daviniais susirūpino įtakingesnieji senatoriai ir pats valst. sekretorius Dean Achesonas, pareiškęs, kad šitaip JAV nieko neatsieks Tolimųjų Rytų politikoje ir pradėjo daryti spaudimą Atstovu Rūmus, kad Pietu Korejos paramos klausimą dar kartą persvarstyti. Neatrodė, kad JAV jau dabar atsisakytų remti Pietu Koreją. Tokių atvejų ji pakliūtu sovietų įtakon, kuri kontroliuoja šiaurės Koreją.

JAV diplomatiniai sluoksniai baiminasi, kad rusai vėl rimtai rengiasi pradėti Berlyno blokadą. Pirmieji traukinių sunkvežimių judėjimo trukdymai pradžioje po vieno mažo incidento

Berlyno amerikiečių sektoriuje. Rusai amerikiečių sektoriuje jau iš seno laikė beveik tuščias buv. Geležinkelio direkijos patalpas, 600 kambarių. Vokiečiams prašant, amerikiečiai leido užimti tuos tuščius kambarius įstaigoms, su sąlyga, kad nekliudytu sovietų geležinkelio telegrafo centrines, kuri viena dar ten tebeveikė. Tuojuo po to sovietiška vokiečių spauda išspausdino vedamuosius, skelbdama nelegalų konfliktą. Pradėjus trukdyti geležinkelio susisiekimą į vakariečių sektorius, buvo aiškina masi, kad sutrikimas vyktų dėl to, kad telegrafo stotis nebegalinti normaliai veikti. Tuoju sekė ir sunkvežimių sulaukymas plentuose, neskelbiant nei priežasties. Nors amerikiečiai savo leidimą duotą vokiečiams pasinaudoti tuščiomis patalpomis vėliau ir atšaukė, tačiau rusai nesiliauja trukdyti sunkvežimių susisiekimo plentais. O raudonosios armijos oficialus dienraštis sensacingai paskelbė, kad susektas angliu amerikiečių agentu tinklas Berlyno sovietų sektoriuje. Jau esą suimta 127 asmenys, kurie vykdė įvairius sabotazo darbus įmonėse bei susisiekime. Taigi, vėl kaupiasi tamsūs debesys virš Berlyno. Manoma, kad rusai ieškosios priekabių gal ir viškos blokados grąžinimui. Rusai ypač siunta ant vakariečių, kad jį zonas subėgo virsti paleistieji politiniai kaliniai vokiečiai, ju norėti panaudoti propagandai. Tai politiniai kaliniai, kuriuos rusai iki šiol, laikė buvusiuose nacių garsiuose kacetuose, kaip Buchenwald ir kt. Pergyvenę NKVD žiaurumus, vos tik išvydę laisvę, jie stengėsi prasimušti į vakariečių zonas. Žinoma, rusams labai nemalonu, kad dar daugiau jų tironiško režimo liudininku skelbia patirtą žiaurią tiesą laisvajam vakarui pasauliui.

Maskvoj vėl buvo iškilmingai paminėtos Lenino mirties 26 m. sukaktuvės. Iekilmėse dalyvaavo dar ten tebebuves Mao Tse Tungas, Kinijos komunistų vadai ir jos premjeras Chon Enlai, kuris eina ir užsienio reikalų ministerio pareigas. Ta proga Pravda rašo savo vedamajame, kad Kinios liaudies didžioji pergalė parodė, jog imperializmas nebeperėjėgus palaužti liaudies pasiryžimo bei užimtojiu ir kad imperializmas esąs jau atgyventas dalykas. Iš to reiktu daryti išvadas, kad Kremlui galu gale kaip nors pavyks susitarti su raudonaisiais Kinijos vadais. Paskutinę savaitę į Kremlui atvyko ir sovietų zonos vokiečių prekybos delegacija. Rusai, pasak gerai informuoto šaltinio, tarpininkavę tvarkant vokiečių ir kinu prekybos santykius. Jie betgi išreikalavę, kad ju ramos liktu visos vokiečių ir kinu prekybos kontrolė. Manoma, kad suvesdami vokiečius su kinais, rusai nori sugundyti ir vakarietių zonų vokiečių pramonininkus, patraukti juos į savo pusę. Visus vilioja Kinijos žaliavos, kurių jie patys dar ilgai nepajėgs apdirbti.

Teviškes žiburiai

THE LIGHTS OF HOMELAND
SAVAITRAŠTIS

Redaguoja Redakcinis kolektyvas
Redaktorius Dr. A. Šapoka

Lėidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
Published by Lithuanian R.C. Cultural Society of Canada

Prenumerata Kanadoje \$3, JAV — \$3 amerikoniški, Australijoje, Pietų Amerikoje ir kitur — \$4 amerikoniški, pusei metu — Kanadoje \$2, visur kitur \$2,50. Atskiras nr. 10 ct.

941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada. Tel. AD 4265

Vasario 16 d. atėjant

Atstatant nepriklausomą Lietuvos valstybę didelės reikšmės turėjo amato meto lietuviškosties išseivijos ir karo pabėgėlių pastangos.

Šiandien mūsų tauta vėl pavergta ir vėl žymi dalis jos sūnu ir dukteru — didesnė negu anais laikais — yra užsieniuose. Bet mūsų uždaviniai, jau skirtingi. Nepriklausomo gyvenimo egzaminai jau išlaikyti ir mūsų tautos nepriklausomybės klausimas didžiųjų valstybių tebe laikomas neginčijamu ir pasauliniams įvykiams pasikeitęs mes jį atgausime. Šiandien mūsų reikalas yra atgauti ir išgauti pripažintą pilnos Lietuvos, ko nepasiekė pasiekti po I D. Karo, t. y. su Maž. Lietuva ir amžinąją sostinę. Bet mūsų veikla neatrodo, kad ta kryptimi eiti. Ligišiolinė mūsų veikla savo tautai rėmėsi daugiausia vasario 16 d. ir kt. švenčių minėjimais, dažniausiai tik savo tautiečių tarpe su momentu pritaikinta paskaita, rezoliucijos ir koncertais. Tokie pasirodymai plačiai naudojami, populiariai užsienyje mūsų tautos vardą, išryškindami lietuvių dvasios savybes bei skirtingumą nuo kaimyninių tautų, daug pasitarnauja mūsų tautos bylai. Bet to dar maža. Žinodami, kad mes šiandien siekiame, šiuo laiku išeiviai bei tremtiniai, turime konkrečiai ruošti užsienio opiniją, kad atėjus lemiamai valandai mūsų politikos vadams įvairiose konferencijose būtų lengviau imti derliu. Todėl visai nesuprantama ir nepateisinama, kad pav., Kanadoje (išskyrus porą vietovių) praleista proga nepaminėjus viešesniu būdu Klaipėdos krašto atgavimo ir nesupažindinus kiekvieno lietuvių apgyventojų vietovėse bent keleto įžymiesnių šventinčių su M. Lietuvos padėtimi ir mūsų teise į ją. Pasigendame apie Maž. Lietuvą ir angli kalba knygos, ji turėtų atsirasti.

Tas pat pasakytina Vilniaus ir jo krašto reikalu.

Antras šiuo laiku išeiviu uždavinys mūsų valstybės bylai, tai nesupažindinimas užsienio su mūsų valstybės kultūrine ir ekonomine pažanga, kultūrinio ir ekonominio stovio nepriklausomai. Turime paruošti užsienyje sąlygas geresniam mūsų valstybės ekonominiam gyvenimui ir didesniai politiniam svoriui. Juk pasaulio susidomėjimas kuria, kad ir maža, valstybe pa-

reina ne nuo tos valstybės gyventojų tautinio meno savybių, bet nuo kultūros, švietimo ir ekonominio pajėgumo, nuo to, kas ir kaip gaminama. Nuo to paties dalinai priklauso ir politinis valstybės svoris tarptautiniame forume. Čia vėl išskyla reikalas bent įvairių švenčių ir minėjimų progomis ruošti per radio paskaitėles apie Lietuvos ekonominę ir kultūrinę pažangą, apie švietimo ir ekonominį stovį nepr. laikais, surengti kartais nors menkas parodėles, pavaizduojant tai nors diagramomis ir išstatant tas pačias angli kalba knygas pardavimui arba dovanojimui. Švenčių ir asmeninėmis progomis platininti apie Lietuvą ir jos problemas angli kalba knygas. Tam tikslui organizacijų padalinuose visuomet turėtų būti galima tu knygu įsigyti, o organizacijos iš savo kasos turėtų skirti dalį pinigų tu knygu išplatinti svetimtaučiu tarpe.

Šioj veikloj betgi neturėtume susiepti viso savo dėmesio į gyv. valstybės piliečius, nemąžiau svarbu ir jos mažumas bei kitu tautu išeiviams. Ruošiant įvairius minėjimus, nereikėtų vengti pamaldoms panaudoti kanadiečių bažnyčias ir dvaisių. Taip buvo kai kur ir praėjusiais metais minint vasario 16 d., kur nėra lietuvių bažnyčių nei dvaisių. Čia kaip tik gera proga ne tik dvasinius religinius reikalus patenkinti, bet ir tautos propagandai pasitarnauti. Kai pamaldų metu kanadiečiai išgirs nors kelias lietuviškas giesmes ar bent kunigas pamokslė primins Lietuvą, lietuvių ir jų šventę, jau daug bus padaryta.

Dar viena neapleisti sritis, tai piniginių aukos Tautos Fondui, kuris padengia išlaidas politinių veiksmų, dirbančių ir dar turėsiančių dirbti Lietuvos laisvės kovoms. Jei I Pas. karo metu išeiviai, būdami blogesnės sąlygose, sugebėjo aukoti sumas pinigų ne tik švietimui ir labdarystei, bet ir propagandai, siuntinėti delegatus į įvairias konferencijas bei pasitarimus, tai mes šiandien turime dar labiau pasireikšti.

Besitarianti vasario 16 d. tebūna mums priminimu mūsų didžiųjų uždavinių tautinėje kovoje ir paskatinimu su didesniu pasiaukojimu juo siekti, paliekančiais naują grupių reikalus ir taupant energiją didesniems uždaviniams.

L. T.

Kiek rusai turi atominų bombų?

BERLIN. — Vokiečių mokslininkai, pabėgę iš Sovietų Sąjungos į Vakarų, kuriems teko dirbti prie sovietiškujų atominio bombų gamybos, paskelbė, jog Rusija jau turi apie 300 atominio bombų, kurios esančios panašaus tipo į tą bombą, kurią amerikiečiai numetė ant Japonijos miesto Nagasakį. Kiekviena iš minimų bombų sverianti pusantros tonos ir turinti savyje 88 svarus atominės medžiagos.

Svarbiausioji atominio bombų gamyba vykstanti Armenijoje, apie 200 mylių nuo Pers-

ijos rubežiaus. Fabrikai, kurie gamina atominės bombas, esą, po žemėmis. Jie labai stipriai saugomi ir niekas, be mokslininku, negali į juos pakliūti. Kita tu pačiu bombų gamyba vykstanti netoli Kaspijos jūros, o trečia — Irkucko apylinkėse, Sibire.

Prie Baikalo jūros sovietai stengiasi gaminti bombas kitokios sudėties, į kurias įeitu sprogstamoji medžiaga, taip vadinama "Thorium".

Sovietu turimu bombų, esą, užtektu sunaikinti visiemis didesniems JAV miestams.

Ar bus išvengta krizes?

Ūkinės krizės

Ūkinės krizės arba depresijos laikotarpiai kapitalistiniame pasaulyje kartojasi periodiškai kas kelios dešimtys metų. Ju pagrindinė priežastis yra paimamas santykiu tarp gamybos pajėgumo ir žmonių perkamosios galios. Įmonės pagamina daugiau negu žmonės gali išpirkti. Kai mažinant gamybą atleidžiami darbininkai, pirkėjų dar labiau sumažėja ir gaunasi užburtas ratas.

Privatios iniciatyvos kraštuose krizių liga pati skaudžiausia, nors sveikai galvojant atrodo, kad problemos galėtų būti nesunkiai išspręstos. Ar nėra milijonų žmonių Azijoje ir Afrikoje, kurie tebegyvena primityviausiose sąlygose, o galėtų sunaudoti milijoniškus moderniojo pasaulio prekių kiekius? Ar maža žmonių Europoje ir čia pat Amerikos kontinente, kurie galėtų būti laimingi, galėdami pirkti maistą, neklusdami jo kainos, vilkėti gražius rūbus, turėti visus buto patogumus, automobilius ir tt. Kiekvienas iš jų dirba ir, rodos, natūraliai turėtų teisę į viską, kas jo gyvenimą daro patogesnę, ypač kai tu prekių neturksta, o susidaro net perteklius, dėl kurio "užspringsta" visos ekonominės gyvenimas.

Krizių priežastys

Pagrindinės kliūtys natūraliai ir teisingai prekių apyvartai pasaulyje yra dvi. Viena, besireiškianti kiekvieno krašto viduje, — tai neteisingas darbdavio ir darbininko santykis. Darbdavys už savo iniciatyvą ir kapitalą turi pelnytį procentą, kuris įgalintų jį ne tik savo įmonę išlaikyti, bet ir plėsti. Iš antros pusės, darbininkas už savo darbą turi gauti tokį atlyginimą, kad jis su savo šeima būtų

ne tik sotus, bet galėtų ir įsigyti jo gyvenimą lengvinančių reikmenų.

Jeigu dabartiniam gyvenimui pasibaigia kapitalo koncentracija vis į mažesnę rankų skaičių, tai prikišama rodo, kad pasinaudojimas darbo vaisiais nėra lygus ir teisingas.

Antra didelė teisingos ir gyvybos prekių apyvartos kliūtis yra atskiru kraštu dirbtinai sudaryti ekonominiai ir finansiniai barjerai. Visi kraštai turi linkimo į autarkinį ūkį — norą viską pagaminti namie, nors dažnai tam nėra natūralių sąlygų. Tipiškas tokio krašto pavyzdys buvo hilerinė Vokietija. Bet ir kituose kraštuose yra steigiamos įmonės, kurioms nėra nei kuro, nei žaliavų ištekliai. Gi žemos civilizacijos kraštai vėlgi negali savo įėjoms išvystyti net ir tos pramonės, kuriai jie turi puičiausias natūralines sąlygas. Štai iš dalies yra buvusio atskiru kraštu, ypač Britanijos, imperialistinės politikos paseka, kurios dėka Anglija buvo paversta didžiuliu fabriku, o skaitlingos kolonijos — žaliavos tiekėjomis ir gatavų Anglijos gaminių rinka.

Pastangos krizių išvengti

Pokarinis pasaulis, gyvendamas neapskaičiuojamam sunaikinimui, galimos naujos ekonominės krizės, ir ypač komunistinės gresmės akivaizdoje, priverčia rūpinasi rasti keliu savo ekonominiams negalavimams pagydyti ir naujai krizei išvengti. Šiandien jau niekas neabejoja, kad ekonominės ligos nėra pagydomos vieno krašto ar net grupės kraštu mastu, kad priemonės tam turi būti pasaulinės ir kad tai problema išspręsti vienį kraštą turi sudėti savo aukas kitu silpnesniu

kraštu naudai. Pastangos ta kryptimi daromos. Viena iš jų — Marshallo planas Europai atstatyti. To paties siekia International Bank for Reconstruction and Development, skirtas atsilikusių kraštų išsivystymui. Jungt. Tautos turi visą eilę finansinių, ekonominių ir kitokių komisijų, kurios rūpinasi ekonominiu ir finansiniu problemų sprendimu tarptautiniu mastu. Neseniai įvykusi Colombo Britu Commonwealtho konferencija išskėlė klausimą sudarymo panašaus Marshallo planą Azijai. Visi tai pastangos, siekiančios sunormuoti atskiru kraštu ekonominius klausimus ir išgelbėti pasaulį nuo galimos krizės.

Penkiu pasaulio ekonomistų planas

Dar toliau siekias ekonomistų planas šiuo metu yra pateiktas Jungtinių Tautų generaliniam sekretoriui penkiu garšiu pasaulio ekonomistų. Šio plano autoriu kolektyvu pirminkas yra E. Ronald Walther, ekonomistas Australijos užsienio ministerijos patarėjas, o nariais yra profesoriai: John Maurice Clark — Columbijos, New Yorke, Arthur Smithies, Harvardo, Nicolas Kaldor, Cambridge ir M. Pierre Uri Prancūzijos planavimo komisariato ekonomistai ir finansiniai patarėjai. Sakoma, kad tas planas, jeigu būtų vykdomas, pakeistų visą pasaulio ekonominę struktūrą, o savo politinę reikšmę pralenktų ir Marshallo planą.

Plano autoriai konstatuoja, kad ekonominio gyvenimo persitvarkymas iš karo į taikos sąlygas jau baigtas ir kad pasaulis jau suka į pokarinę depresiją. Marshallo planas spės per siaurus ir negalės išspręsti net Europos ekonominių

problemų. Pasaulis galės išsivengti panašios 1930 m. krizės tik tada, jei praktikoje bus įgyvendinti Jungtinių Tautų Chartos 55 ir 56 straipsniai, reikalaujant pilno visu gaminių dirbti aprūpinimo darbu.

Visu aprūpinimo darbu siūlomos dvejopos priemonės: tautinės ir tarptautinės. Nors ekonominis gyvenimas ir toliau galės plėtotis privačios iniciatyvos pagrindais, bet planui įgyvendinti bus reikalingas daug gilesnis atskiru kraštu ūkio planavimas ir aktingesnė ekonominė politika.

Plane nurodoma, kad kiekvieno krašto pirmasis uždavinys suteikti galimybę visiems dirbti. Normalus bedarbių skaičius negalys prasiekti 2-3 procentus visu dirbančiųjų skaičiaus. Vyriausybės turį išleisti įstatymus dėl nuostolingos gamybos ir nedarbo, kurie įsigaliojotų už trijų mėnesių nedarbui pasireiškus. Tie sąlyginiai įstatymai apima automatišką mokesčių sumažinimą, socialinio aprūpinimo premijų padidinimą, viešųjų darbu programų ir kt. Plane patiekti detalūs pasiūlymai reikalingi įstatyminei procedūrai ir administracinei bei statistinei organizacijai.

Dar daugiau naujovių internacionalinių priemonių srityje. Plane reikalaujama eiti prie ekonominio barjero panaikinimo pasaulinėje prekyboje sukuriant ir įgyvendinant pasaulinį Marshallo planą. Dėl stambiųjų investicijų sudaromos tarptautinės sutartys, kreipiant ypatingą dėmesio į atsilikusius kraštus.

Pagaliau siūloma, kad tie kraštai, kurie neįstengs visu aprūpinti darbu ir dėl to sumažėjus žmonių perkamajai galiai turės mažinti importą, negalėtu savo darbo jėgos pertekliu "eksportuoti", t. y. gyvinti emigraciją. Tokie kraštai turėtų įmokėti į Tarptautinį Pinigų

Fondą savo valiuta tokias sumas, kiek jų importas sumažės. Šitos įmokėtos sumos turėtų būti nupirktos iš Fondo tu kraštų, kuriu užsienio valiutos fondai sumažėtu dėl am kraštu importo sumažėjimo. Pasimdamos importą sumažinusių kraštų valiutą, šios valstybės fondai mokėtu savo valiuta. Jeigu toks planas būtų egzistavęs ir dabar, tai, pav., D. Britanija nebūtų jautusi dolerių trūkumo, nes JAV būtų privadėjusios įmokėti į Fondą tokių dolerių sumą, kuri būtų lygi jos importo D. Britanijon sumažėjimui, o D. Britanija būtų galėjusi tuos dolerius nusipirkti už savo svarus ir būtų nebuvę nei dolerių trūkumo, nei svoro nuvertinimo.

Toliau siūloma pinigų skolinti tiems kraštams investicijas kituose kraštuose daryti per International Bank for Reconstruction and Development ir tik ilgalaikio kredito forma. Banko statusas turįs būti pakeistas taip kad stambioms investicijoms pinigų galėtų skolinti ir skolintis tik vyriausybės. Tuo būdu ūkiškai atsilikusių kraštų pakėlimas pasidarytu nebe tiek privačios iniciatyvos, kiek viso pasaulio vyriausybų uždavinys.

Plano detalės dar nepaskelbtos, bet manoma, kad tai yra paskutinis ir geriausias bandymas laisvam pasauliui pasiekti gerovės ir pastovumo išvengiant krizių, tos didžiausios blogybės privatinės iniciatyvos sistemoje. Šito laimėjimo kaina aiški — didelis vyriausybų aktyvumas, tiek vidaus, tiek užsienio ekonominėje politikoje ir nuosirdus noras savo vidaus ekonominius interesus palenkti tarptautiniams interesams. Priešingą alternatyvą — galimas 1930 m. krizės pasikartojimas ir iš to sekąs komunizmo triumfas, kitaip sakant, demokratinio pasaulio šarviždybė.

Pr. Rudinskas.

Sovietinio užkulisio paslaptys

Šveicarų ir italų spauda paskelbė rusų kapitono Krylovo atsiminimus. Krylovas, kilimo ukrainietis, dirbęs rusų karinės žvalgybos centre, kurui prisižadavęs priskirtas prie karo informacijos skyriaus, už slaptojo biuletenio parodymą "Krasnaja Viezda" redaktoriui karo teismo degraduotas į kareivius, pasiustas frontan, sužeistas, apdovanotas Lenino ordinu, ilgai niui atgavęs kapitono laipsnį ir paskirtas į rusų okupacinį aparatą Vokietijoje. Krylovo atsiminimuose yra smulkmenų, kurios padeda suprasti II-o pasaulinio karo eigą ir įvertinti dabartinę tarptautinės politikos raidą.

SSSR agentas Hitlerio pažonoje

1940 m. iš pokalbio su grįžusiu iš Reicho generalinio štabo 4-o skyriaus karininku Muravjovu Krylovas patyrė, kad Tarybu Sąjunga turi agentų tarp aukštųjų nacių pareigūnų. "Tai nėra karikiškis, tai NSDAP pareigūnas, vienas iš 6: Hitleris, Goeringas, Hessas, Goebelsas, Himleris, Bormannas... kuris, spėkite. Užtikrinu, kad ne Hitleris, — pridūrė juokdamasis Muravjovas. Tas agentas praešinėjo sovietams slapčiausius Hitlerio planus Balkanuose ir rytuose. Galimas daiktas, kad tai bus buvęs Bormannas, NSDAP kanceliarijos šefas, kuris, karą pralaimėjus dinga.

Nuotikos karui prasidėjus

1940 m. vokiečių kariuomenė pradėjus manevrus Rytprūsioje, politbiuras nusprendė neat-

sakyti tokiais pat manevrais, o pastatyti visu Vokietijos pasieniu pirmos eilės 166 aerodromus. Šis planas dar nebuvo įvykdytas, kai prasidėjo karas. 1941 m. birželio 22 d. 6 val. rytą Reicho ambasadorius grąšas Schulenburgas baigė skaityti notą, kuria buvo paskelbtas karas. Abu iš susijaudinimo buvo išbalę. Molotovas paėmė notą ir be žodžio akimis rijo Schulenburgą. Paskum pašaukęs savo sekretoriu liepė palydėti Vokietijos ambasadorių. Stalino tada Maskvoj nebuvo. Buvo sukvietas politbiuro posėdis, nes Beria aliarmavo dėl vidaus padėties. Esą, pagal rusų paprotį pašauktieji atsarginiai pradės daužyti krautuves ir grobti degtinę. Beria pasiūlė kiekvienam pašauktajam duoti po porą litrų spirito 96 laipsniu stiprumo, paskum juos uždaryti kareivinėse porai dienu NKVD daliniu sargyboje. Tada jie būsį kaip avinėliai. Berijos siūlymas buvo įvykdytas. Vistik kai kurie daliniai fronte sukilė ir politrukus iššaudė. Tai buvo ukrainiečiai ir vėliau, vokiečiams pasiekus pavolę, — kazokai. Bolševikai suprato, kad vieni ir kiti tikėjęs iš vokiečių nepriklausomybės. Tada būt galėję sudaryti bolševikams didelių sunkumų. Bet jie žinojo, kad ir čia pavojaus nėra. Anot Muravjovo, ukrainiečių santykiai su vokiečiais jau buvo įtempti po Lenkijos okupavimo. Rozenbergas, kuris anksčiau turėjęs ryšius su ukrainiečiais, neturėjo autoriteto Hitlerio akys. Goeringas flirtavęs su baltaisais rusais, ukrainiečių priešais. Himmleris taip pat Vokie-

čių praktika parodė, kad su ju politika negali sugyventi jokia vyriausybė, sudaryta okupuotame krašte. O Rusijoje jie norės elgtis kaip kolonizatoriai ir iš pirmos valandos imsi naikinti vietinius gyventojus.

— Ar tu esi tikras, kad vokiečiai taip elgsis? — klausė Muravjovą Krylovas.

— Tikras? Mums pranešė tai mūsų didysis informatorius.

— Ar su juo turit visada ryšį?

— Jis mėgins per Švediją...

Kad nebūtu dirvos antisemitinei nacių propagandai rusų kariuomenėje, politbiuras apsisaugojo iš anksto. Anot Muravjovo, jau ir paskutinis karikiškis žinojo, kad politbiure nėra vienas žydas — I. Kaganovič, tik du liaudies komisarai žydai. Armijoje taip pat tik du generolai žydai.

Bet bolševikai bijojo vieno dalyko. Jei vokiečiai pradėtų grąžinti valstiečiams žemę, tai kareiviai gali mesti frontą ir grąžti namo dirbti žemės, nes 75 procentai kareivių buvę valstiečiai. Buvo pasiklausta tuo, kad vokiečiai nedrįs žemės grąžinti tik dėl to, kad tuojau po reformos jie maisto produktų tegalėtų gauti daug mažiau.

Ir šiuo atžvilgiu bolševikai buvo gerai orientuoti apie vokiečių tikslus.

Stalino baimė

Vokiečiams artėjant prie Smolevsko, liepos 6 d. Stalinas kalbėjo į tautą. Bet jis kreipėsi ne į piliečius ar draugus kaip paprastai, o į "brolius ir seseris" lyg protestantų kunigas.

"Buvo net nemalonu klausytis tokio tono. Aš pažinojau jo maištelizmą, jo pamėginimą vaidinti komedią, jo įsitikėjimą saviu galint apgaudinėti visada ir visą pasaulį. Man rodė, kad jo pamokslas tonas bus atsiradęs dėl ypatingo pavojaus. Jis bijojo. Pirmukart savo gyvenime bijojo senas revoliucionininkas, Baku, Batumo sukilimo organizatorius, Petrogrado raudonosios armijos šefas, tas, kuris gniaužė visokius suokalblius užuomazgoje, dabar bijojo. Nebuvo aišku, kaip liaudis laikysis vokiečių puolimu akivaizdoje. Buvo bijoma sukilimo prieš režimą".

Stalino metodai

Rugpjūčio 8 d. buvo karo tarybos posėdis. Prie stalo susėdo Molotovas, Vorosilovas, Ždanovas, Ščerbakovas, Berija, Malenkovas, Kalninas, Kaganovičius, Andrejevas, Kruščevas, Švernikas, Kuznecovas, Vasilevskis, Merečkovas, Timošenko, Zukovas. Kampe fotelis Stalinui, priešingame kampe — marš. Šapošnikovui. Stalinas silpnai, neryžtingu balsu pradėjo:

— Draugai. Mes susirinkome karo tarybos nepaprasto posėdžio. Politbiuras yra nutaręs išspręsti kai kuriu karo vadu akivaizdoje operatyvinius planus Ukrainoje. Yra skirtingos nuomonės tarp draugo Šapošnikovo ir draugo Budiony... Žodis priklauso draugui Šapošnikovui... "Po pasisakymo, kur smarkiai kirtosi Šapošnikovas su Budiony, Stalinas savo nuomonės nepasakė. Jis kreipėsi į

kiekvieną skyrium su klausimu, katra pusę palaiko. Paskum, pasitaręs su savo sekretorium, Stalinas pakyla:

— Aš siūlau tokį tekstą... — Ir susirinkusieji priima be prieštaravimų. Po posėdžio Krylovo šefas jam prasitaria:

— Ir taip visada kaip šiaandien. Stalino gudrumas yra baltais siūlais siūtas, bet jis jį iš anksto paruošia.

— Iš anksto?

— Taip. Jis pasiūlo visada "aiškiaregio" sprendimus. Tai buvo ginčai pagal užsakymą. Paskum galės sakyti visa, ką tik norės. Bet jokių būdu negalės pasakyti, kad "genialusis Stalinas" apsirinkęs... Tai svarbiausia... Kadangi jis toli pramato, jis dabar ruošias pokairių. Jūs pamatysite, Krylovai, kai karas pasibaigs, visi mūsų pasisekimai ir visi galimi laimėjimai, viskas bus "genialaus Stalino" vaisiai: jis bus didžiausias visų laikų karo vadas, Hannibalo, Suvarovo, Kutuzovo ir tt. papėdininkas... Niekas iš mūsų maršalų negalės pretenduoti į didžiojo karo laimėtojo laurus".

Abakumovo žygiai

Liepos pabaigoj Kleisto šarvučiai persikėlė per Doną. Rugpjūčio 3 d. Kubanės kazokų pulkas ir teritoriniai daliniai išžudė politrukus, apkaltinę juos blogu maistiniu. Maistą janti kariuomenė buvo atitrūkusi iš Astrachanės ir žiauriai nubasta: kas trečias kareivis ir karininkas buvo sušaudyti. Žuvo 15.000 vyrų. Ju kūnai buvo

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ

PLB sutvarkymo klausimas vis labiau ir labiau aktualėja. Ypač aktualus darosi Kanadoje, kur jau daromi pirmieji žingsniai susitvarkyti pagal VLIK paskelbtuosius PLB Santvarkos Laikinosius Nuostatus. Kartu paskelbti Lietuvių Chartą ir patys Nuostatai periodinėje spaudoje jau buvo perspausdinti ir yra žinomi visi lietuvijai višiuomenė. Tuo tarpu kartu su Charta ir LNUostais paskelbtas „Išdamasis žodis“ — autoritetingi paties VLIKO komentarai ir gražūs PLB reikalavimai — tuo tarpu dar nebuvo perspausdinti. Mes tą perspausdiname, būdami tikri, kad tas „Išdamasis žodis“ daug kam padės geriau susigaudyti šiame taip svarbiame reikale.

Tauta yra prigimtoji žmonių bendruomenė. Žmogus su žmogum artimai jungia šeimos, gimnystės, tautybės ryšys. Tautai ypač artima jai kiekvienas atsidūręs tarp svetimųjų. Svetimieji žemę kiekvienas suktas tautietis mielas kaip brolis.

Kad tautybės ryšys neatsiliektų, būtu nuolat jaučiamas ir gyvas, reikia tautietiams savo tarpe bendrauti. Tauta yra gyva tik nuolatiniu savo nariu bendravimu. Nulūžusi medžio šaka sudžiūsta. Nuskintas žiedas suvysta. Nutraukęs ryšį su savąja tauta nugursta ir tauta žūsta. Tautinis bendrumas ir nuolatinis tautiečių bendravimas sudaro tautinės bendruomenės pagrindą ir turinį.

Kai tautinė Lietuvių Bendruomenė, turime mintyti ne kokią tam tikrą lietuvių įsteigtą draugiją, klubą ar kitą organizaciją, bet kurios vietovės, kurio krašto ar viso pasaulio visus lietuvius. Lietuvių Bendruomenė priklauso savaime, be jokio pareiškimo, kiekvienas lietuvis, kuriam plauka lietuviš-

ka širdis, kurio gyslose sruvena lietuviškas kraujas, kuriam lietuviškumas reiškiasi būde, poelkiuose, lietuviškoje kilmėje. **Draugiją sudaro norintieji joje būti nariai, bendruomenę sudaro visi lietuviai.** Žinoma, gali atsirasti užsispyrėlių, kurie atsisako savo pareigų bendruomenės, atsisakys solidarumo įnašo. Gali atsirasti suklydėlių ir net atkritėlių, kurie savo nusistatymu ir darbais kenks bendruomenę, kaip yra kenkiančių lietuvių ir jų išduodančių. Tokie negali būti prileidžiami bendruomenę tvarkyti, jos organizacijoj jie neturi balsų, bet vis tiek jie bendruomenėje pasilieka, nes dėl savo nusistatymo ir darbu nenustoją buvę lietuviai.

Lietuvių Bendruomenė yra nuo tada, kai atsirado Lietuvių Tauta. Ji gali išnykti tik išnykus paskutiniam lietuviui. Tačiau ligiol Lietuvių Bendruomenė neturėjo organizacijos. Buvo palaida. Teisybė, didžioji jos dalis turėjo pačią tobuląją organizaciją — Lietuvos valstybę. Šiandien, kai Lietuva svetimųjų okupuota, pasaulio lietuvių pasklidę lietuviai ypač privalo vieningos ir veiksmingos savo bendruomenės organizacijos.

Pirmieji ledai šiuo reikalu buvo pralaužti 1946 m. kovo 4 d., vakarinėje Vokietijos zonoje ir Austrijoje sudarius lietuvių tremtinių bendruomenės organizaciją. Ji pateisino visas į ją dėtas viltis ir tapo pavyzdžiu bei akstiniu Pasaulio Lietuvių Bendruomenės organizacijai struktūrai. Savo apylinkėmis apjungusi visus tremtinius, suorganizavusi šimtus mokyklų su tūkstančiais mokinių, rėmusi ir globojusi tautinės kultūros ugdymą. Lietuvių Tremtinių Bendruomenės organizacija yra padariusi didelį darbą Lietuvai ir lietuvių. Tai buvo graži užuomazga.

Šiandien yra žengiamas tolimas žingsnis į viso Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vien-

gą organizaciją. Tai istorinės reikšmės žingsnis. Kai kam senosios išsivijios jis atrodo naujas ir todėl gali kelti supratimo santūrumo ir net abejonių. Teisė leista visiems abejingiesiems ir abejojantiems čia priminti Izraelio tautinės bendruomenės organizacinis pavyzdys. Išstius tūkstančius metų bendruomenės organizacija įgalino Izraelio tautą išsilaikyti be savos valstybės. Mes tegalime ir privalome pasekti šiuo amžiu išbandytu ir užgirtu pavyzdžiu.

Yra nuogąstaujančių, kad PLB — bendruomenės praradimas veikiamas lietuvių išsivijimą draugijas. Baimė be mažiausio pagrindo. PLB organizacija ateina ne esamos tvarkos ir draugijų keisti, griauti ar naikinti, bet tik jų veiklos paremti, papildyti ir apvainikuoti bendra visu lietuvių organizacija.

Yra nuogąstaujančių, kad kai kuriuos kraštus PLB organizacija kažin ar oficialiai būsių leista veikti. Gali kai kur pasitaikyti tokių totalistinių kėsnių. Tačiau 1948 m. gruodžio 10 d. Jungtinių Tautų Organizacijos Visumos Susirinkimo paskelbtoji Visuotinė Žmogaus Teisių Deklaracija laiduoja kiekvienam žmogui tautybės teisę (15 str.). Yra tad pagrindo laukti, kad valstybės — Jungtinių Tautų Organizacijos nariai savo pripažintąsias pagrindines žmogaus teises gerbs, nes tik veiksmingas tu teisių gerbimas sudaro pasaulio Laisvės, Teisingumo ir Taikos pagrindą.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės santvarkoje organizacijos svorio centras paliekamas atskiru kraštu lietuvių bendruomenėse. Tulame krašte bendruomenė turi skirtingas sąlygas, todėl daug santvarkos dalyku paliekama krašto organizacijos statutu. Tauti įgalins kiekvieno krašto bendruomenę prisitaikyti prie vietos sąlygų ir

suteiks jai savarankumo bei lankstumo.

1941 m. birželio 14 d. masinėmis deportacijomis Sovietų Sąjunga pradėjo lietuvių Tautos beatodairinį naikinimą. Toji diena yra nuolat gyva kiekvieno lietuvių sąmonėje, kaip skausmo ir susikaupimo diena. Šiandien, Vyriausiajam Lietuvos Išlaisvinimo Komitetui paskelbus LIETUVIŲ CHARTĄ ir Laikinosius Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Santvarkos Nuostatus, birželio 14-ji įgauna naujas prasmės. Ji tampa Lietuvių Tautos išsilaikymo ir išlaisvinimo kovų ir siekimo didžiosios vilties paskelbimo diena.

LIETUVIŲ CHARTOS paskelbimu ir laikinosios PLB santvarkos nustatymu yra tarsi naujas žodis viso pasaulio lietuviams. Netrukus pradeda veikti Vyriausiasis PLB Organizacinis Komitetas ir PLB organizaciniai komitetai atskiriems kraštam. Reikia tik palankumo, noro, valios ir ryžtumo visu doru lietuvių, be skirtumo lyties, amžiaus, verslo, religinio ir politinio požiūrio, ir suklestės Lietuvių Tautos gyvastingumas iš naujo, kai kiekvienas lietuvis pajus, jog „Lietuviais esame mes gimę, lietuviškas turime ir būti“.

Genocidas

Apie lietuvių tautos naikinimą jau daug rašyta ir lietuvių spaudoje ir svetimoje. Mūsų politiniai veiksniai tuo reikalu yra įteikę ir siūlę memorandumą JTO ir atskiroms vyriausybėms. Spaudoje jau taip pat buvo minėta, kad ruošiamas platus leidinys angliu kalba, kuris genocidinę bolševikų veiklą aptars nuo pat 1940 m. iki 1949 m. imamai. Tai didelė 286 psl. knyga „Genocide“ jau pasirodė. Ją parašė K. Pelėkis, redagavo — Rumšaitis, o išleido „Ventos“ leidykla dar 1949 m. Vokietijoje. Dėstymo žodžiu įspūdis yra sustiprintas beveik 100 iliustracijų, valduojančių teroro baisumus.

pakasti Kaspijos pajūrio smėlį prie Volgos žiočių. Ekzekucijai vadovavo Viktor Semionovič Abakumov, Berijos padėjėjas, dabar valstybės saugumo ministras — MGB, kuris 1948 m. parengė slapta naujas instrukcijas deportacijoms iš Baltijos kraštu.

Ždanovas

Rooseveltas ir Churchillis susitiko Casablankoje, kur paskelbė šūkį „Karas su Vokietija ir jos satelitais iki pergalės!“ Sovietai iš ten gavo pakartotinas garantijas, kad antrasis frontas bus ne iš Viduržemio jūros, bet iš Atlanto. Stalinas pasitarime nedalyvavo. Kodėl?

— Politbiuras tam nepritarė. Nenorėjo, kad Stalinas rizikuotų skrisdamas lėktuvu. Nepasitikėjo nė svetimom apsaugom, žinodami, kad Churchillis gali būti pilnas visokių velniškų užmanymų. Teherane paskiau Stalinas dalyvavo, nes ten sovietai galėjo nūgąbent 1000 savo agentų. Žinoma, jei Stalinas būtų norėjęs, politbiuras būtų pritaręs. Bet jis leido politbiurui apspęsti „vieningai“ ar beveik vieningai. Beveik, nes tik vienas balsas pasisakė už Stalino kelionę į Casablanką — Ždanovas. Dėlto Vorosilovas užkulisuosi prastarė, kad Ždanovas nori matyt Stalingą žuvus, nes jis laikys save kandidatu į Stalino įpėdinius. Juk Leningrado partijos komitetas buvo priėmęs rezoliuciją, kad „Ždanovas yra išsibėjęs Leningradą ir socialistinę tėvynę“. Šią rezoliuciją politbiuras žiauriai pasmerkė, — esą, vietinė organizacija nevalia tokios rūšies

rezoliuciją priimti. Leningradas nenusileido ir įgaliojo... Ždanovą ginti ju rezoliuciją partijos kongrese, kuris tegalės būti suauktas po karo. Ir Ždanovas tai priėmė. Ždanovo šalininkai norėjo jam išgauti maršalo titulą. Bet Vorosilovo pasiūlymu politbiuras nutarė, kad „civiliams“ nebūtu teikiama aukštesni laipsniai kaip armijos generolo. Tuo būdu ir maršalus negali pretenduoti šie politbiuro nariai: Ščerbakovas, Ždanovas, Malenkovas, Bulganinas.

— O Stalinas?

— Čia kas kita. Vorosilovas paruošė politbiuro narių petičią Staliniui, kad jis neatsisakytų priimti maršalo titulą kaip „vyriausias gynimosi ir pergalės organizatorius“. Tai buvo padaryta po Stalingrado pergalės. Ir Stalinas priėmė, pasisakydamas: „Aš priimsiu maršalo titulą sovietinio režimo gerovei, nes pagrindinis šiuo momentu pavojus yra bonapartinis. Jei rytoj mes susidursime su pavojum iš Bažnyčios pusės, tai aš ne sekundes nesusvyruosiu priimti kongreso pakvietimą būti visos Rusijos patriarchu ir laikysis mišias Maskvos katedroje“.

Stalino virtuvė

Puotos, kuriose turi dalyvauti Stalinas, būna prižiūrimos specialiu NKVD agentu, net 7, kuriuos skirdavo majoras Gusevas, buvęs asmeninis Berijos sekretorius. Asmens, kurie įžengia virtuvėn, turi turėti specialų Gusevo leidimą. Agentai aprenkami patarnautojų uniforma. Valgiai prieš teikiant sta-

lui turi būti ragaujami tarnybos šefo Gusevo ir viešbučio šefo Krivoručio. Kartais agentai patarnautojai, kai vaišėse dalyvauja svetimšaliai ir valgius įpila tam tikru „prieskoniu“, kuriuos jie nešiojasi savo kišenėse druskos ir pipirų indeliuose. Kai sykį vyr. virėjas pasitarė, kam tie „prieskoniai“, agentas atkirtė: „Daryk, kas tau priklauso, jei nori išsaugoti galvą ant pečių“. Krylovo marmu tie „prieskoniai“ buvo naudojami, kai vykdavo kokios derybos su užsieniečiais ju budrumui palažiti ir pažadinti sukalbamumui.

Okupaciniai kadrai

1943 m. sovietai pradėjo ruošti kadrus „išlaisvinantiems Europos regionams“. Pirmoji eilė imami užsieniečiai ir papildomi rusais. Pagrindinis reikalavimas, greta ištikimybės režimui, mokėti svetimas kalbas. Prie Rytų universiteto nuo birželio 1 d. atidaryta speciali mokykla. Kominternas prezidentas (tada dar kominternas veikė) nutarė parengti 3000 užsieniečių 1940 rusų, kurie ir sudarys „išlaisvintųjų“ kraštų vyriausybų aparatą. Tam reikalui vadovavo Lozorio Meklis, buvęs Stalino kanceliarijos šefas. Daugelis tu užsieniečių būsimųjų vyriausybinių šefų jau faktiškai seniai buvo netekę savo pilietybės ir įgiję sovietines. Tarp jų buvo Dimitrovas, Rakoszi, Pieck.

Menininkai NKVD rankose

Maskvos teatre buvo garsi šokėja Semionova. Krylovas pa-

pasakoja jos istoriją, būdingą sovietu menininko likimui... Jauna artistė buvo kritusi į akis Karachanui, turtingo armeno sūnui, užsieniui reikalu vicekomisarui. Apšvedė. Karachanas, rytietiška pavyduliaudamas, savo žmoną lydėjo į visas gastroles. Nuvyko net į Paryžių, kur Semionova turėjo pasisėkti. Nelaimėi ji patiko NKVD šefui Ježovui. Norėdamas atsikratyti Karachano, Ježovas įsuišė ir apkaltino japonu šnipu. Karachanas buvo sušaudytas. Semionova mėgino dukart žudyti.

— Aš žiūrėjau, — pasakoja Krylovas — į ją šokant. Jos judesiuose, jos eisenoj, jos veide su išplestom didelėm akim iš tikro buvo kažkas tragiško. Ji turėjo turėti tokią tragišką aky dieną, kai atvyko pas Stalingą prašyti pasigalėti Karachano. Jai Stalinas tada atsakė, kad jis nieko negalys padėti, nes aukščiausias teismas 8 val. ji yra nuteisęs. Reikia, patarė jis, kreiptis į Kalininą... Tą pat naktį Karachanas buvo sušaudytas. „Kai vėliau Stalinas nusprendė „atleisti“ Ježovą, tarp kitu kaltinimu jam buvo ir kaltinimas, kad jis savo tarnybinių padėčių naudojėsi kovai dėl moters. Kai 1937 m. reikėjo atsikratyti Ježovo papėdininku Jagoda, tai šis taip pat buvo apkaltintas likvidavęs Gorkio augintinį, kurio žmona, taip pat artistė, ano meto NKVD šefui buvo kritusi akin... ELI

RAŠYKITE „ŽIBURIAMS“ IŠ VISUR

Kryžiaus žygis į liudį

ELI. — Stiprus, akiniuotas, raudonveidis šoferis Rene Boyer buvo puikus darbininkas. Vieną dieną pastikviečia į darbavys ir klausia:

— Tu nerūkai, negirtauji, neturi mergaitės. Kas tau yra?

— Njeko, — atsako Boyer. Aš visai patenkintas savo darbu ir nieko daugiau nereikalauju.

Nerūkyti, negerti, neturėti mergiotes — dar būtų suprantama. Bet būti patenkintam savo darbu ir neturėti pretenzijų — šitai sukėlė darbdaviui tikrą įgimimą.

— Be nebūsi kunigas? — staiga paklausė jį darbdavys, ir akiniuotas šoferis jo nelaukiam nustebimui tai patvirtina. Ateistiškai nusiteikęs darbdavys pabalo iš susijaudinimo.

— Darbovietė ne išpažintinas klausykla. Aš nenoriu kunigu savo įmonėje, — šaukia jis šoferiui.

Boyer buvo iš darbo atleistas. Tačiau jo ginti stoji visi jo darbo draugai, net komunistai. Darbdaviui neturi rūpėti darbininko pažiūros, jei tik savo darbą jis gerai atlieka. Darbdavys buvo kietas. Darbininkai taip pat. Būtu kilęs streikas, jeigu atleistas šoferis nebūt savo

draugu nuraminęs, paduodamas darbavį į teismą už darbo sutarties nepagrįstą nutraukimą.

— o —

Jėzuitas tėvas Henri Perrin ilgai dirbo smarkiai komunistuojamajame fabrike. Darbo draugai jį labai pamėgo dėl jo inteligencijos, sąmojais, puikiu pasikalbėjimu su juo, kuriais užpildydavo laisvalaikį kokioj karčiame prie stiklo vyno. Kai komunistinė profesinė sąjunga CGT norėjo jį įtraukti į sąjungos vadovybę, jis nesutiko ir buvo išaiškintas esąs kunigas. Tačiau tas išaiškinimas jo darbo draugu nuo jo neatbaidė. Pasikalbėjimai tęsiasi. Kai komunistai priekaištauja, esą Bažnyčia visada proteguojanti turčius, Perrin daug nesiginčydamas sako:

— Kai kada taip iš tikro būdavo. Tačiau Bažnyčia ieško naujų kelių. Kitaip esant, ar jūs matytumėt mane čia, savo tarpe?

Tas veikia įtikinamai ir ramina. Gal jie net nesąmoningai didžiuojasi, turėdami savo tarpe kunigą, drauge su jais nesąntį tą pačią darbo našą, ga-

lėdami vadinti jį vardu, sakyti jam „tu“...

— o —

Du pavyzdžiai iš 19, kurie pasirodė įtakingą kryžiaus žygį nureligijęsioji prancūzių liudijė. Jie pasirodė laikinai pakeisti kunigo drabužį į darbo uniformą, kad savo pavyzdžiu galėtų netrukdomi veikti proletariato masėje. Ši apaštaliavimo metodų pritaikė neseniai miręs Paryžiaus kardinolas Suhard, pavadinęs tai „Paryžiaus mistja“. Kodėl šios mistjos kilo Prancūzijoje? Gal todėl, kad Prancūzija eina nukrikščionėjimo keliu. Šiaurės provincijoje 2% praktikuojančių katalikų. Pusė Paryžiaus darbininkų vėl nekrikštyti. Ne geriau ir Prancūzijos kaime, kur praktikuojančių katalikų skaitoma 38%. Jei miestą veikia komunistinė, marksistinė įtaka, tai kaimą — laicistinė dvosia. Kunigai — darbininkai tvirtina, kad su komunistais yra lengviau, kaip su indiferentais, kokius yra daugumoj smulkioji buržuazija. Komunistiniai stuksniai savo kovingam netikėjime dar gali rasti tikrąjį tikėjimą, užsėlę indiferentai yra netikėjimais tikėjimo problema apskritai susidomėti.

ELI.

Teisybės nepaslėpsi

Šiais laikais galėjo būti įmanoma?...

Na, viskas pagaliau kyla aikštėn. Sužinojome vis daugiau tiesos. Net ir tai, kad dar tuo metu, kada amerikiečiai mirė dėl Kinijos, o kiniečiai dėl Amerikos, Jaltoje buvo gražiai susitarta — Kinija sovietams.

Paslaptys privalo būti paskelbtos. Pasakykit mums teisybę! Amerika Pavojui!

Tai yra priežastys Kongreso susijaudinimo dėl Formozos. Ta mažai sala ne tiek svarbi, kaip susidariusi situacija, padariusi jį tautinės Kinijos sostine.

Jau yra pats laikas apskaičiuoti, ko nuostojome, pažvelgti tiesiai į esamus faktus, kad ateitis neužkluptu mūsų ne tikėtai.

Mūsų užsienio reikalų sekretorius, Dean Acheson, stengiasi išlaviruoti nepasakelbamas tikrosios teisybės. Mes negalime daugiau laukti. Absoliučiai ne — „No time at all“!

Šiame vedamajame Baltijos tautos neminimos. Per mažos jos — kur čia prieš tokias galyles! Tegalime laukti, iki svarbesni faktoriai iškels ir mūsų problemą aikštėn. Situacija mums palankėja. Almus.

Kraujo šauksmas

Vieni laisvi sugrįžo, kitiems rankas pošovė, — Treiems ant lygus lauko Mediniai kryžiai stovi.

A. Miškinis.

Sodri mūsų lietuviška žemė. Ji kiauurai permirkusi asaromis ir krauju. Nepabaigiamas auka geriausiu sūnu tęsiasi iki išos dienos. Brangiai mes perkame laisvę. Didelės aukos tenka sudėti mažai tautai. Sunkus kelias, kietas bandymas ir milžiniškas pasiryžimas yra mūsų Tautos artimieji palydovai. Stengdamasis sunaikinti mūsų Tautos gyvybę. Šiu dienu beatodairinis, istorijoj neįgirdetas, mūsų Tautos naikinimas, kada tautinės aukos krinta kovoje, mus šaukia teikti visas jėgas, kad išliktume gyvi, kad atbuktume rusiškasis imperializmas į mūsų tvirtą pasiryžimą ir norą gyventi, į mūsų laisvės troškimą. Pasaulis nėra aklas. Jis mato mūsų mažos Tautos kovą, kuri heroiskai vedama jau 9

metai. Tūkstančiai aukų, nemunai kraujo, krtį mokame kirčiu. Lietuvis dar gyvas. Jo poras gyvenyti yra tvirtas, kietas ir nepalauiamas. O praeities didvyrių kraujas yra sėkla naujom gretom, žygiui į kovą, kuri per sigalėjimo nežino. Kol bus gyvas bent vienas lietuvis, tol truks ši kova. Mums nėra kito kelio. Mes vergauti nemokam. Laisvi gimę, laisvi ir norime mirti. Lietuvis siela yra gyva, jis nemoka nešti vergijos. Lietuvis nebus baudžiavininkas — kolchozininkas svetimiesiems. Lietuvis negęsdina nei platieji Altajaus, Kazachstano tyrai ir speigai, nei mirtis. Kada eina kova dėl laisvės neklusniam ir nelaukiamam nuolaidai. Yra tik vienas kelias į laisvę, tai kietas kova. Ne išmaldos ir lipkamu nuo puotos slabo prašome svetimuju, bet norime būti patys laisvi.

Todėl žuvusiųjų kraujas šaukia mus gyvuosius — suburi visas jėgas, kad neliktu nei vieno lietuvių abejingo ir pasyvaus, kada sprendžiamas mūsų Tautos likimas. Pažinkime vienas kitą kaip broį, o mūsų bendras siekimas laisvės mus riš, nurodys būdus ir priemones siekiant laimėjimo. Gyvename mūsų Tautos istorinius laikais ir būkime verti, kad mūsų vaktaičiai nepasmerkto mūsų, o liktume pavyzdžiu būsimoms kartoms. Visur ir visada atdekime mūsų žuvusiųjų kraujo balsą, raginantį kovoti ir kovoti, kad mūsų šalis būtų laisva ir laiminga.

R. Medelis.

Būtina pašalpinė organizacija

Kanados lietuvių tarpe gana plačiai veikia komunistų vadovaujama pašalpinė organizacija Sūnu ir Dukteru vardu prisidengusi. Kai kur, provincijose, istojusi į ją daugiausiai atvykusių lietuvių, buvo perrinktos valdybos ir raudonieji buvo išstumti. Tačiau centre vistiek pa-

silieka Yla ir Co. Daugelis lietuvių norėtų savos pašalpinės organizacijos ir todėl lietuvių organizacijai centru uždavins kuokubiliausiai perorganizuoti Toronto Sv. Jono pašalpinę d-į, kad ji galėtų steigti savo skyrius visoje Kanadoje.

Winnipegietis.

IŠ ANAPUS

Bolševikinamas mokyklas

Kaip visose gyvenimo srityse, taip švietime dabar Lietuvoje vadovauja rusai. Lietuviai yra tik oficialūs vykdytojai ir įsteigdami partijas bei tiems rusams arba pildinėja vieni kitoms priekaištaudami arba mušasi į krūtinę, kad klydę, būrę apsiėdę ir jau pasitaissys. Gražiai tą pavaizduoja ir oficialioje bolševiku spaudoje paskelbtos žinios apie praėjusiu metu gale Vilniuje įvykusią švietimo pareigūnų konferenciją. Visu kalbose vyraavo mintis, kad mokyklas neatlieka savo uždavinių skelsti komunizmą. Didžiausi kritikai ir instruktoriai pasirodė rusai. Štai Lietuvos švietimo faktiškai vadovė, komunistų partijos agitatoriaus skyriaus viršininko pavaduotoja, Zoluzskaja pareiškė, kad reikią dar daugiau komunistinių kursų, daugiau agitatorių, nes mokytojai esą be ideologinio pagrindo ir darą didelių klaidų. Kauno mėsos kompartijos sekretorius rusas Gabdankas nurodė, kad Kaune 700 mokytojų laukę marksizmo — leninizmo kursų, bet komunistinis darbas mokyklose esąs nesekmingas, o dėl to esanti kalta švietimo ministerija. Pamašiai kaltino bei priekaištavo mokytojams ir ministerijai Vilniaus mitybos vėdininkas mokyklos direktorė rusė Čubarova, pamašiai kalbėjo švietimo viceministeris rusas Lapojovas, kontrolės ministeris Efremonas, Strelakovas, Liubimovas ir eilė kitų rusų. Tuo tarpu lietuviai, kad ir komunistai, mušdamiesi į krūtinę, nurodinėjo klišės ir kaltę vertė kitoms.

Pats ministeris V. Niunka labiausiai puolė mokytojus, kurie nesąsipažinę ypač su mitybinizmu ir biologinuoje mokyklose tebesilaikę mendeizmo nukrypimu. Daug mokytojų dar neatsikratę buržuazinio raugo, esą abejingi komunistui bei jo socialinei doktrinai. Ypač atsilikę esą Ukmergės, Varenos, Kupiškio, Švenčionių, Kuršėnu, Lazdijų apskrityje mokytojai. Kai Klaipėdos apskr.

kompartijos sekretorius Gladutis apkaltino švietimo vadovus, kad neišleista komunistinių geografijos ir istorijos vadovėlių. Liet. kompartijos sekretorius Preikšas apgailestavo, kad nesisekę. Geri vadovėliai esą tik tie, kurie išversti iš rusų kalbos. Lietuviai autoriai vadovėlių paruošti vengią (mat, bijo, kad nepataikę išvyks į Sibirą), o jei kurie paruošę, tai su daugybe nukrypimų nuo partijos linijos.

Tokiais vadovėliais, kaip lešmanto "Gimnasis žodis" esą negalima naudotis. Vilniaus universiteto rektorius Bučas netiesioginiai pasakė, kokie yra šitokie susirūpinimo partijos linija rezultatai. Esą, gimnazijas baigę jaunuoliai ateina į universitetą nemokėdami taisyklių lietuviškai rašyti. Buvęs švietimo ministeris Žiugžda, kuris tarp kitko yra apsiėmęs parrašyti Lietuvos istoriją, kurioje būtų įrodyta, kad lietuvių ir rusų draugingos ir kad lietuviai nuolat naudojęsi rusų parama, išvytas iš ministerio kabineto už permažą uolumą ir padarytas akademiku, nors mokslu savo gyvenime niekad neužiėmė, rodydamas savo uolumą reikalavo, kad nebūtų silpninama kova su buržuazinėmis liekanomis ir kad mokyklas nebūtų įleidišamos reakcinės įtakos. Pasirūpinimą beabejo tikrai bolševikiniai. Bet rezultatai liūdnieki. Tai pačiai konferencijai pranešė Lietuvos komjaunimo vadovas Ragutis, kad visose mokyklose komjaunuolių tesą vos 8000, o juk skelbiama, kad dabar Lietuvoje moksleivių šimtai tūkstančių, o studentų — dešimtys tūkstančių. Jei nuo tu šimto ir dešimto tūkstančių nabrauksime po viengulį, tai gal teks ir nuo komjaunuolių skaičiaus viengulį taip pat nabraukti. Lietuvos jaunimas vis dėlto tebėra atsparus. Ragutis giriasi, kad pionierių esą 100 tūkstančių. Apvalus skaičius beabejo rodo, kad jis pats neturi duomenų, tačiau nereikia pamiršti, kad bolševikinėje tvarkoje pionieriais paverčiami

visi darželiai ir mokyklas patenką kūdikiai. Pagaivokim tik, kiek skaudžiu asaru išlieja mokytojus, išgyrdomos kaip ju kūdikiai. Pradeda kalbėti grįžę iš tokių auklėjimo įstaigų. Ypač kai jos dažnai net nedrįsta valti, kas išaiškinti, kas su jais daroma, nes vaiko prastartimas būtų garantija artimos kelionės į Sibirą.

Opera

Neseniai "Liaudies Balso" redaktorius Yla parašė ilgą recenziją apie spalio revoliucijos minėjimo progą naujai pastatytą Karnavičiaus operą "Gražina". Yla rašo lyg pats būtų ją matęs. Drožia net nemirkteldamas iš kur apie tai sužino. Beabejo jis matė visa tai "Tiesos" puslapčiuose. O "Tiesa" (taip pat ir drg. Yla) rašo, kad "opera dar kartą buvo peržiūrėta ir perredaguota, stengiasi, kad ji būtų istoriškai ir idėjinio požiūriu teisinga. Stebėtis tokiu dalykais beabejo gali tik kultūringi žmonės. Bolševikams juk viską reikia taisyti. Juk buvo pataisyti ir paveiksai iš pirmųjų revoliucijos dienų. Jei tik paveiksai nebuvo Stalino arba jė buvo pertoli nuo Lenino, paveiksai buvo perpiešti, senieji sunaikinti, o naujuosiuose Stalinas visur buvo greta Lenino arba pavaizduotas su juo besikalbės. Taip reikiat

Stalino gimtadienis

Ir Lietuvoje buvo paminėtas visai SSSR įprastu stiliumi. Tėvelis stačiai dievu paverstas. Poetai — Tilvytis, Mozurūnas, Valsiūnienė, Jonynas, Venclova ir kt. — parašė himnus. Buvo surengta daugybė iškilnių — nuo kolchozų iki miestų. Speciali delegacija, kurią vadovavo Gedvila ir Vilniaus universiteto rektorius Bučas nuvežė Maskvon dovanas su specialiu rusišku adresu, paruoštu dailininku Palio ir Strolio. Dovanoms paruošti, aptvarkyti ir įpakuoti buvo pakviesta eilė menininkų — Ušinskas, Kriukaitė, Mikėnas, Mironaitė, Jadzevičiūtė.

Valdičia

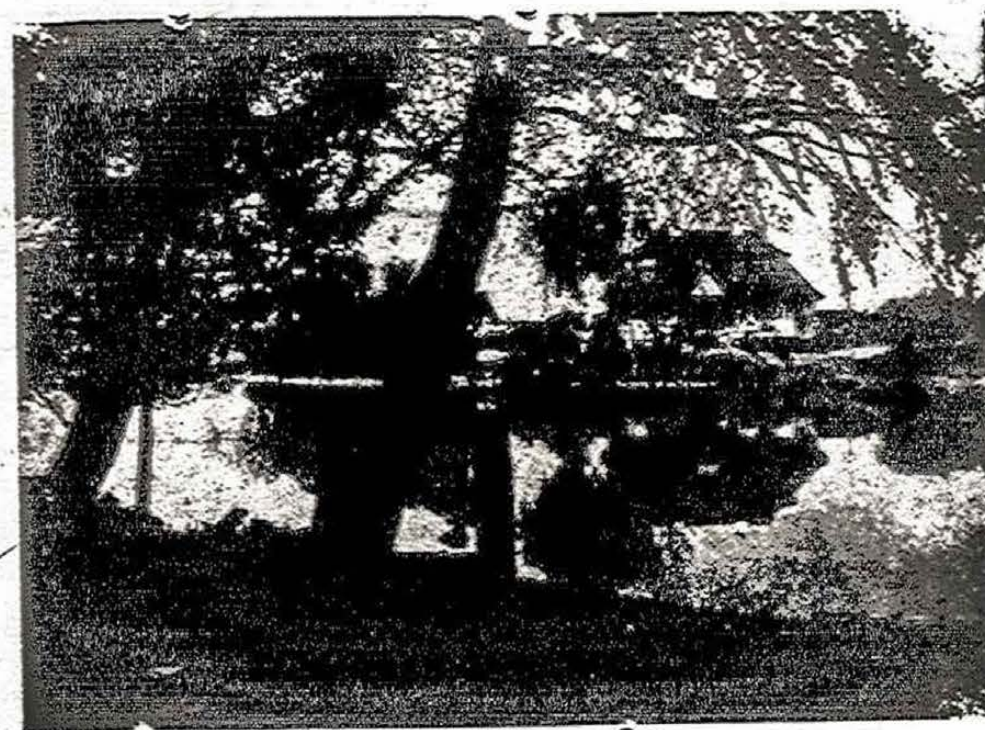
Naujasis T. Lietuvos saugumo ministras yra rusas P. Kapralovas, o švietimo min. Knyva. Bet tikroji Lietuvos švietimo reikalu tarytoja yra rusė Zoluzskaja. Gruodžio 14 d. susirinkusios Aukščiausios Tarybos posėdžiui vadovavo B. Baranuskas ir jo pavaduotojas agr. Mickis, žemės ūkio akademijos rektorius, pirmosios okupacijos metu buvęs žemės ūkio komisaras, bet tada nušalintas ir išsiustas iš Lietuvos už tai, kad nepritarė ūkių ardyms vykdamam ūkietinė žemės reformą. Dabar jis beabejo jau "apsisviete" ir noriai pripažįsta net kolchozus.

Bolševikinimo židiniai

Kaip matyti iš "Tiesos" ir "Tėvynės Balso" dabar Lietuvoje visur — miestuose, miesteliuose ir net kaimuose — kuriami vad. kultūros namai. Jose įrengiamos salės su scenomis ir skaityklos, kurios užverčiamos propagandine literatūra — Stalino kalbų vertimais ir pan. Kai kur rengiama ten ir kino. Ruošiamos paskaitos ir vaidinimai.

Utena

Dabartinis Utenos viešpatas yra miesto vykdomojo komiteto pirmininkas L. Dapkus, kuris yra ir akuščiausios tarybos atsikimtas ir pesimistas? — Visiškai nesunku optimistai mokosi anglų kalbą, o pesimistai — rusų...

Sena sodyba Lietuvoje

Pramonė

Bolševiku spauda giriasi, kad Vilniuje — Žvėryne — statomi nauji konditorijos ir pieno perdirbimo fabrikai. Dotnuvėje esąs plečiamas cikorijos fabrikas, o cikorija būsimanti auginama Lietuvoje. Šiauliu Frenkelio odų fabrikas vadinamas "El-nias" esąs plečiamas. Telšiuose esą "pertvarkomas" "Mds-čio" lininiu audiniu įmonės. Jo įrengimai perkeltami į Plungės "Linu Audiniu" fabriką. "Mas-tis" būsiąs išplėstas ir būsiąs didžiausias tekstilės fabrikas Pabaltijy. Būsiąs pastatyti daug naujų namų.

Kiek Lietuvos pramonė dabar pagamina, neskelbiama jokių duomenų. Skelbiama tik, kad vis daugiau ir daugiau negu praeitais metais. Lygiai taip kaip visoje SSSR. Atrodo, kad ten jau turėtų būti gaminių perteklius. Deja, visi tebėra pusbasiai.

Kaip galima pažinti?

— Kaip lengviausia šandieną galima pažinti vokiečius optimistus ir pesimistus? — Visiškai nesunku: optimistai mokosi anglų kalbą, o pesimistai — rusų...

— JAV Kr. Gynimo Taryba pati savo iniciatyva, be kieno nors prašymo, padarė nutarimą, kad JAV teiks Jugoslavijai "ribotą pagalbą", jei toji būtų kieno užpulta. Belgrade tai sukele entuziazmą.

Iš lietuviškojo pasaulio

BUS AMERIKOS BALSAS LIETUVIŠKAI

New York — LAIC — Kongresiniai ir Valstybės Departamento sluoksniai painformavo ALT, kad Valstybės Departamento smata sekančioms biudžeto metams, kurie prasideda 1950 m. liepos mėn., numato lešas Voice of America efektin-gumui praplėsti — tarp kitko, transliuojant ir lietuvių kalba. Biudžeto Biuras, veikias prezidento įstaigos žinioje, šią smatą dalį jau patvirtino ir netrukus reikalą svarstys Kongreso komitijos. Anksčiausiai reikalą nagrinės Atstovų Rūmų Appropriations Committee pakomisija Valstybės Departamento reikalams.

Tai jau antras reikšmingas įvykis, pralaužiant "tylos suokalbį". Pernai Jungt. Tautų Gen. Seime pirmą kartą viešai prabilta apie Lietuvos, Latvijos ir Estijos kančias. Šiemet, prezidentui Trumanui pristatius valstybės smatos duomenis, patiškejo, kad ir JAV tylą laužo ir, jei Kongresas smatą patvirtins, prabilis į Lietuvos gyventojus ju gimtąja kalba.

Tenka priminti, kad pastangos šią kryptimi jau keli metai nuolat buvo daromos. ALT delegacija kalbėdamas su Valst. Sekr. Padėjėju Armour plačiai klausimą apkalbėjo ir vėliau pateikė kelis memorandumus. Klausimą kėlė, kiek teko patirti, ir Lietuvos pasiuntinys Washington. Labai aiškiai lietuvišku radio transliacijų klausimą statė VLIKo atstovai, pirm. M. Krupavičius ir Vykd. Tarybos anuometinis pirm. V. Sidiškuskas. Tuo būdu visas klausimas per kelis metus buvo kruopščiai atitinkamu įstai-gu išnagrinėtas ir, galop, pastarųjų metu eigoje buvo nusistatyta pradėti lietuvišką Amerikos Lietuvių Kongreso rezoliucija tuo klausimu, jau užtiko prino-kusį sumanymą.

Reikia pasakyti, kad kiek tai liečia Atstovų Rūmų pakomisiją, josios pirmininkas ir kiti nariai yra vieni nuožirdžiausių lietuvių draugu.

NAUJAS DP ĮSILEIDIMO ĮSTATYMAS

Senai syarstomas naujas tremtiniamis į JAV įsileisti įstatymas, atrodo, netrukus bus priimtas. Senato teisli komisija 10 balsu prieš 3 sausio 25 d. galutinai priėmė jo projektą ir nutarė pastūlyti jį priimti senato plenumui. Pagal tą įstatymą iki 1951 m. birželio 30 d. būtų įsileista iš viso 320.000 DP (ats-tovu rūmai siūlo 339.000), 5.000 našlėlių ir 5000 beikoku vaikų, kuriuos įsūnytu užsieniuose esą JAV kariai. Pagal veikią DP įsileidimo įstatymą, kuris leido įsileisti 205.000 DP iki 1950 m. birželio 30 d., įvažiavimo teise galėjo pasinaudoti tik tie asmenys, kurie vakariečių okupuotose zonose buvo jau 1945 m. gruodžio 22 d. Pagal naująjį įstatymą įvažiuoti galės visi, kas tik tose srityse atsirado prieš 1949 m. sausio 1 d. Atstijos kančias. Šiemet, prezidentui Trumanui pristatius valstybės smatos duomenis, patiškejo, kad ir JAV tylą laužo ir, jei Kongresas smatą patvirtins, prabilis į Lietuvos gyventojus ju gimtąja kalba.

VARGSTŲ TREMTINIAI

BALF direktorius Europoje p. Valaitis paskelbė atsišaukimą į tremtinius, prašydamas kuo skubiau suregistruoti visus lietuvius, kurie dėl įvairių priežasčių — dėl nesveikatos, invalidumo, šeimo gausumo ar dėl kt. priežasčių yra patekę į sunkią padėtį ir yra reikalingi paramos ar pagalbos emigraciniuose reikaluose. Prašoma kuo tikslesniu ir pilnesniu žiniu, nes tik turint visiškai tiksliu davinių bus galima pagelbėti. Negalinti emigruoti, spėjama bus apie 5000.

Lapuočiai žiemos prieglobsty

Rudens vėjai negailestingai nudrasko marguosius — gelsvus medžių lapus. Vėju sukuriu nešini jie po žemę pasidraiko. Šis liūdnas gamtos vaizdas šneka apie artėjančią žiemą.

Aukštai, šaltan erdvėn pakilus kyla nuogos, be lapu, medžių šakos. Įvairūs medžiai turi nevienodai išsivysčiusias šakas bei šakeles, kurios aiškiai rodo savitas linijas, suteikdamos medžiui tam tikrą formą ir išvaizdą. Tie patys medžiai vasaros metu, žaliats lapais pasipuošę, kitaip atrodo. Pilnam savo grožyje matome medį augantį laisvoje aplinkumoje, kur jį gali laisvai, iš visu pustu, prielti šviesa, oras ir šiluma. Toks medis netekęs lapu telkia taipogi savitą ir puikų šakų derinį.

Mes dažnai prisimename kaštaną, kurs daugelį lietuviškų sodybų puošė. Lapuotas jis turi kugio pavidalą, tačiau jo šakų organizacija, kada matome jį belapį, mus nustebina, visai kitaip išrodą. Jo storos, krelvotos, beveik neturinčios jokio taisyklingo išsidėstymo apie stiebą, šakos ryškiai skiria jį nuo kitu medžių. Lengvai išskiriamas jis, be to, iš storu, tamsiai rudu pumpuru ir beveik tos pačios spalvos stiebo žievės.

Priešingybė kaštanui yra beržas, kurio šakos plonos, daugiausia kabančios. Drebulė ir topolis turi retas šakas ir šaltinės šakos maždaug vienodai apie pagrindinę išsidė-

čiusios. Retas ir storas šakas turi uosis, kurio mažosios šaltinės šakutės viena prieš kitą — priešiška — susiformavusios. Mūsų garbusis gžuolas pasižymi gembėtomis šakomis ant kurio šaku matosi daugybė sustorėjimų ir jo šaku forma panaši į ragu formą. Vinkšnos guobos stiebas paprastai jau nedideliam aukšty išsišakojau ir jo panašaus storio šakos pasiekia vienodą aukštį. Klevas turi tankias šakas, šaltinės šakos priešiškos ir prie kuriu dar mažesnės tokios pat šakutės išsivysčiusios. Dėka šios šakų organizacijos vasaros metu jis telkia tanku, puiku panašni. Alksnio šakos guli horizontaliai stiebui, ir viena virš kitos. Liepa, kuri sodybas ir pakeles puošė ir iš kurios medžio dievdirbiai smutkelius droždavo, o bitutės iš kvapiu žiedu medu nešė, savo šakas vienodai į visas puses vainiku paskleidžia.

Šis medžių šakų išsidėstymas — organizacija, telkia tam tikrą formą — pavidalą ir iš ju mes galime belapius medžius atpažinti iš tolo. Pati medžių forma priklauso nuo pagrindiniu ir šaltutiniu šaku ūgio santykio. Pumpuru stiebe išsidėstymas priklauso nuo lapu ir tuo pačiu nuo šaltutiniu šakelių.

Gamta visus medžius suformuoja pagal savo norą, todėl šalia puikiu formu, yra ir tokie, kurios joki būdu grožiu nepa-sižymi.

Medžio vainiko ir lapu pat skirtis yra grynanglį (C), kaip to svarbiausį pagrindą visu organiniu substancijū, iš oro, kaip dvidegininį anglį (chem. ž. CO₂) paimti, ir šviesos energijos pagalba kaip anglies hidratų ir chlorophyllo grūdėlius paskleisti. Savo lapuotoj padėty medžio vainikas tarnauja ir vandens nuvedimui — transpiracijai — iš šaku į lapus, nes lapai šiltomis dienomis daug vandens išgarina, bet tuo pačiu įvairias druskas iš šaknu įgalina sau pasiimti. Šitas vandens judėjimas — greitis — medų labai įvairus. Pas spygliuočius medžius 6 iki 10 kartu mažesnis, kaip pas lapuočius, augančius panašioje žemėje. Vidutinis greitis pas lapuočius 1-50 metrų per valandą. Todėl paprastai žemė po medžiais ne šlapia, arba tik drėgna. Tik pas kai kuriuos medžius pav-jovaras, šis vandens judėjimas nereikšmingas.

Medžio lapas plonas — glabus ir jį šaltis lengvai sunaikina. Šaknys tam tikrą temperatūroje negali vandens paimti ir vandens vaitdumo tokioj padėty medžiui beveik bereikšmis. Įvairūs cheminiai junginiai, kurie veikiant šviesai lapuose randasi ir šilumą telkia įveikia žiemos metu reikšminga medžiui tik žemės šiluma. Toji šiluma vasaros metu giliai į žemę prasiskverbia, o paskui tik pamažu žemę grąžina ir tuo būdu medžiai pagal

ISKEIKTI RAŠYTOJAI

Sausio 16 d. Vilniaus radijas per tremtiniamis skirtą pusvalandį labai puolė rašytojus tremtinius, ypač B. Brazdžionį, St. Santvarą, F. Kiršą ir kt. Esą, jie vargstą JAV, bet to skurdą esą verti, nes "už kapitalistų mokamus skatikus išsižadėję savo liaudies", kuri juos pasmerkus ir nenorinti ne prisiminti. P. Andriūšis nuvykęs kapitalistams vergauti į Australiją.

Nejaugi mūsų bolševikėliai mano, kad patrauks kada nors savo pusėn tremtinius, skelbdami jiems aiškiai žinomą netiesą ir šmeiždamai visu mylimus rašytojus. Bolševikai net logikos nebeišlaiko — parsidavėliai skurde gyvena. Parsidavėliai paprastai gyvena ne blogai.

reikalą, apsisaugoti prieš šalį, į ją pasinaudoja. Šaknis suima žemės šilumą, vėliau ją stiebiui atiduoda, kurios audiniai iki pačios viršūnės priel-na. Žievė izoliuoja ir trukdo šilumai pašalinti. Kad kartais net atsparūs šalčiams medžiai peršąla, priklauso ne nuo šalčio, bet kiek jis žemės šilumos pasiimti pajėgia. Todėl kuo giliau ir plačiau šaknys išsivys-to, tuo daugiau žemės šilumos stiebiui ir šakoms jos patiekia. Mes pastebime, kad nedideliam šaltyje apie medį aptirps-ta sniegas. Tai medis sušildo. Šilumą duoda medžio kamle-nas, kuris turi aukštesnę tem-peratūrą, negu jį aprūpina

KOLCHOZAI

Tiesa rašo, kad Anykščių apskrityje esą sukolchozinta jau 80 procentu žemės. Tiesoje taip pat skelbiama eilė kolcho-zų, kur pastatyti Stalino bius-tai. Ką darys žmoneliai, jei agitatoriai to reikalauja. Kaip jie suvaryti į kolchozus "praturtė-jo", galima suprasti iš Tiesos pranešimo, kad kolchozuose steigiamos didelės gyvulių fer-mos, o Veprių kolchozas turįs "net" 23 galvijus, 31 kiaulę, 29 avis ir 100 paukščių. Kolchozas turįs 370 ha. Prileiskime, kad jį suvaryta 37 ūkininkai, kurie turėjo po 10 ha žemės. O kiek gyvulių jie turėjo ūkininkauda-mi savarankiškai? Dabar jiems neišeina nei po 1 galviją, nei po kiaulę, nei po avį ir nei po 3 višteles. Tikra laimė!

oras. Šiaip medžių rūšis prieš tį, į ją pasinaudoja. Šaknis suima žemės šilumą, vėliau ją stiebiui atiduoda, kurios audiniai iki pačios viršūnės priel-na. Žievė izoliuoja ir trukdo šilumai pašalinti. Kad kartais net atsparūs šalčiams medžiai peršąla, priklauso ne nuo šalčio, bet kiek jis žemės šilumos pasiimti pajėgia. Todėl kuo giliau ir plačiau šaknys išsivys-to, tuo daugiau žemės šilumos stiebiui ir šakoms jos patiekia. Mes pastebime, kad nedideliam šaltyje apie medį aptirps-ta sniegas. Tai medis sušildo. Šilumą duoda medžio kamle-nas, kuris turi aukštesnę tem-peratūrą, negu jį aprūpina

Dipl. mšk. Vyta. Barisas

ANTANAS VAIČIULAITIS

Kriokininkų levutė

Vienok ji suėmė save į rankas ir dar pejęgė subarti. — Aš tau parodysiu žargstyti po medžius ir kelnes plėšyti! Duokšė ausį!

— Oi, jei ir užgrėši, tai tik neskaudžiai! Ir jis atkišo ausį, kurią teta dėl visa ko timplėjęs ir dar niuk-są kupron pridėjo.

Tomukas nė kiek nenusiminė, taip apkultas. Jis gliaustėsi ir čiauskėjo:

— O kaip kojos, močiute, ar neskauda? ... Gal užsuktum pas mus... Teisybė, mama iš bažnyčios dar negrįžo, nes sakė eisianti pas Dabulinę mergu pamieruoti... Bet aš — oho! Kad užsūtinau tau arbatos!

Ne, sūneli, neturiu kada šandien... Ot, tik pro šalį krutė-dama, sakau, pasižiūrėsiu... Į kapines, mat, skubu... Lik sveikas, vaikel!

Tomukas pabučiavo jai ranką, bet levutė vis dar stovinta-vo. Vaikas unkdamas zulinosi nosį ir tiesiai žiūrėjo močiutei į akis.

— Kas gi tau? — Kodėl, teta, toks išsiputęs tavo kišenius? Jinai to ir laukė.

— Tai vanagas! — kalbėjo, neva prikašiodama. — Tu nieko nuo jo nepasipėsi. Na, šė jau, šė...

Patenkinta išsitraukė saldinius ir padavė berniukui. Jisai dar sykį pakštelėjo jai ranką, ir levutė, susigraudinus, drauge jausdama didelį gerumą, paglostė jo papurusią galvą, atsidū-sėjo taip giliai ir nuėjo. Ejo akis numėrus į žemę, susigūžus, lyg kokią laimę, šviesybę ar šilumą savyje sugaudama. Kas buvo ta jos laimė, totį šviesybę? Gal berniuko meilus čiauskėjimas, gal tolimos, seniai jau, seniai išnykusios dienos, kada jį pati buvo tokia vaikas, kaip Tomukas, ir lakstė krykštaudama tėviš-kės pievose. Gal buvo tai amos vasaros naktys, kada jos, trys seserys dainininkės, užtraukdavo "Už jūrų mariu" savo švarias, toli nešančias balsais ir kada joms iš kito kaimo atsiliedavo bernu galinčias aidas, ir kai abiejų kaimo daina susiliedavo į viengą gaudesį, kuris atsikartodavo Medinės girioje ir nykdavo toli, toli, anapus ežero šilu.

"TĖVAS" Chicagos scenoje

Žiūrovo pastabos

Skurdūs ir nykūs tremties metai nepalaužė lietuvių kultūrininko, neužgniauzė kūrybinių polėkių. Tremties dramų vaidinai, lietuvišku teatru auklėtiniai, subruzd Augsburge. Per 4-rius metus Lietuvių dramų teatras patiekė žiūrovams eilę veikalų. Tai buvo tremties vaidinimų pasiaukojimo vaisius. Nauja valiuta — DM — pakirto teatrą. Emigracinė banga daugumą teatro dalyvių atbalošė į Čikagą. Tiesa, čia nėra buvusių režisierių Henriko Kačinsko ar J. Palubinsko. Naujo teatro organizatorių yra Stasys Pilka, ilgametis vaidybos, puošnias sakinio ir scenoje kilmingo žodžio reiškęjas.

Kai 1949 m. gruodžio 3 d. pirmą kartą pakilo uždanga Stasys Pilka rašė: "Lietuvių teatras žino ir jaučia didelę atsakomybę, pareigą tiek dėl pakilusių lietuvių tautos kultūros, tiek dėl Lietuvos teatrinėje srityje meninės pažangos".

Išvydęs antrąjį "Tėvo" pastatymą 1950.I.7., įsitikinau, kad to teatro vadovo žodžiai buvo teisingi. Grušo "Tėve" išties viskas sukasi apie tėvą Budrį, siekiantį vis labiau išplėsti savo ūkio laukus. Kažkurio keistu, žiūrovo neįtikinančiu būdu, Budrys, teikdamas paskolą Kybartui, nusigyvenusiam ūkininkui, išgauna vekselius dvigubai sumai. Kodėl toje istorijoje būtina įmaišomas sūnus, kuriuo tėvas nepasitiki, taip pat neaišku. Kodėl Kybartas nusigyveno, kuriam galui Budrys išveja iš namu sūnu Karolį, jam neinant žemės ūkio akademijon ir net jo išsižada — vėl neaišku. Tie klausimai prašosi lyg pataisos priartinti prie gyvenimiškos tikrovės.

Dramoje intriga sukasi apie turto įgijimą bet kuriomis priemonėmis, ir teisingumo. Tėvas siekia turto, sūnus, stodamas prieš tėvą kovoja už meninę ir tikrovišką tiesą.

Tėvas Budrys paveikiamas jo motinos, kuri meta šūkį: "Žemė neapkenčia minkštais".

džiū", kai jis užsimoja už antroslus vekselius išvaržytam Kybartui, palikti bent trobesius. Sūnus Karolis, atsiskęs tėvo padidintą ūkį valdyti, teisme pasirenka tiesą ir liudija prieš tėvą: "Tikiu kiekvieną kovą dėl tiesos tobulybiu, tikiu žmogaus kuriančiąja galia taip, kaip tikėjo dvylika vyrų savo Mokytojo žodžiais".

Nežiūrint dramų kairiųjų konstrukcijos netikslingumui, ji iškelia didįjį materialinių ir idejinių veiksmų susikirtimą. Tai ypač tinka naujoje — amerikoniškoje plotmėje, kai dviejų skirtingų kartu imigrantų nemoka sutilpti po vienu stogu, eina skirtingais keliais. O jai gero nežada jiems patiems, lietuvių bei Lietuvos prikėlimui. Senajai kartai, lyg tėvui Budriui, praktikuojant turtas — idealas. Tai daug kur neleidžia suprasti sūnaus menininko, muziko, svajotojo, bet skurto deivos.

Pirmieji du ir paskutinis veiksmas vyksta Budrio sodyboje. Barčaitė sukuria kietos Budrio motinos tipą, gaivališkai prisirišusį prie šios žemės. Ji visomis jėgomis veikia Budrį plėsti ūkį: kad ir miręs tėvas "pasidžiaugtu". Ir tai mezgasi su visa drama. Nuosakumas, vidinės galios apvaldymas ir "žemės filosofija" gaivališkai ir tikroviškai dvelkė. Gal Ona Petravičiūtė lyg per "poniška" dėvėjo. Bet ir tas "amerikoniškumas" senos, taupios lietuvių ūkininkės charakteriui nepakenkė.

Sunkus Budrienės vaidmuo atiteko Onai Petravičiūtei, dirbusiai ilgą laiką Kauno ir Klaipėdos teatruose. Ji, kaip ir daugelis ūkininkų, sutelkia dėmesį į šeimą. Lietuvių motinos atkaklumu, taurumu ir vidiniu dar-numu siekia taikos tarp mylimo sūnaus ir vyro. Tą sunkiu, pilką, ne efektingą vaidmenį Petravičiūtė nuosakiai ištiesi vidine šiluma dvelkdama. Tai puikus motinos tipas.

Petras Mačys — Mačinskas — sukurė gyvą, įtikinantį, ener-

gingo, choleriko stambaus ūkininko charakterį. Tas didžios patirties menininkas buvo įkūnytas tėvas, išvadinai apvaldytas, iš scenos į sceną vis tas pats ir parodantis vidinį pergynimą. Jo nuotaikos pakilimai ir traukimas, išraiška skardžiu balsu ir tyla, mostais ir sustingimu, sukuria pilnutinį ūkininką.

Alfias Brinka vaidina idealistą Karolį, kuris išsižada ūkio, nenori būti agronomu, bet pasirenka muziką. Karolis tikras menininkas. Jis ieško, jis siekia tiesos. Numanu, kad tai kieto charakterio, tikras tėvo sūnus, pasirinkęs betgi ne žemę, bet idėją.

Brinka tą herojų mums rodė lyg per daug vientisą, sustingusį, tačiau glėžną. Ar jis vidiniai buvo glėžnas? Ne. Ir jei dramų autorius tokį kūrė, režisierius, vaidila turi jį kaukuo iš-

skirti ir įrodyti, kad jis revoliucionierius, idealistas.

Jam, kaip ir tėvui, skirta daug spalvingumo. Ar juo buvo pasinaudota? Ir po to susikirtimo, po monologo teisme, kol jis sėdėjo į liudininko suolą. Ir tuomet žiūrovas, stebėdamas tėvą ir sūnų, gali klausyti, kuris ju yra kaltinamasis?

A. Brinka, didelių duomenų vaidila, kažkaip vis pilnai nesutapo su tuo idealistu. Galimas dalykas, kad daugiau dėl to dėtas ne tiek A. Brinka, kiek Juozas Grušas.

Kybartas, kažkurio nesustiprintu pragyvenęs geros žemės 30 ha, kažkurio neapsižiūrėjimu išdavęs už paskolą dvigubos sumos vekselius, auditoriaus žiūrovui peršamas žemę mylintis, nuskriaustas. Ir žiūrovas kažkodėl pradeda jam užjausti. Bet kuriam galui? Dėl dalies mokėjimo ar, Jokūbo

Budrio žodžiais, nesugebėjimo ūkininkauti.

Kybartą vaidino dar palyginti jaunas vaidila Kazys Oželis. Jo išorė — apranga visai neįtikinanti. Oželis išties daug tęsėjo mokėdamas vidiniai žiūrovą įtikinti, kad jis kažkodėl vertas užuojautos. Tuo labiau, kad anuomet, 1930 m., Lietuvoje ne taip lengva buvo išvaržyti ūkį.

Janulis, Budrio sodininkas, lijaus Baltiutavičiaus išorai buvo šiltai pavaizduotas. Kažkurios vidinio liūžio scenos — J. Budriui verčiant kreivai liudyti ar vėl scenoje teisme. — kažkaip suardė ryškumą Janulio šiltoje ir vientisoje asmenybėje.

Jo dukterį Genę — septintos klasės gimnazistę — Regina Matulevičiūtė atvaizdavo pernelyg sustingusią.

Teismo personažai, advokatai — Salomeja Aleksinaitė, advokatas Juozas Bražys, teisėjas — Kostas Balčiūnas, buvo geri.

Tik liudininkė Antanaitė — Elena Petrokaitė, turinti geras davinias, išsiskyrė iš visumos perdėjimais. Siekiant komišku efektu perdėjimai prašosi pasigailėjimo nežinia kam — liudininkei ar jos pavaizduotajai.

Testamento rašytojas Jurgis Valdemaras savo trumpame vaidmenyje įautėsi lyg nevisai savas.

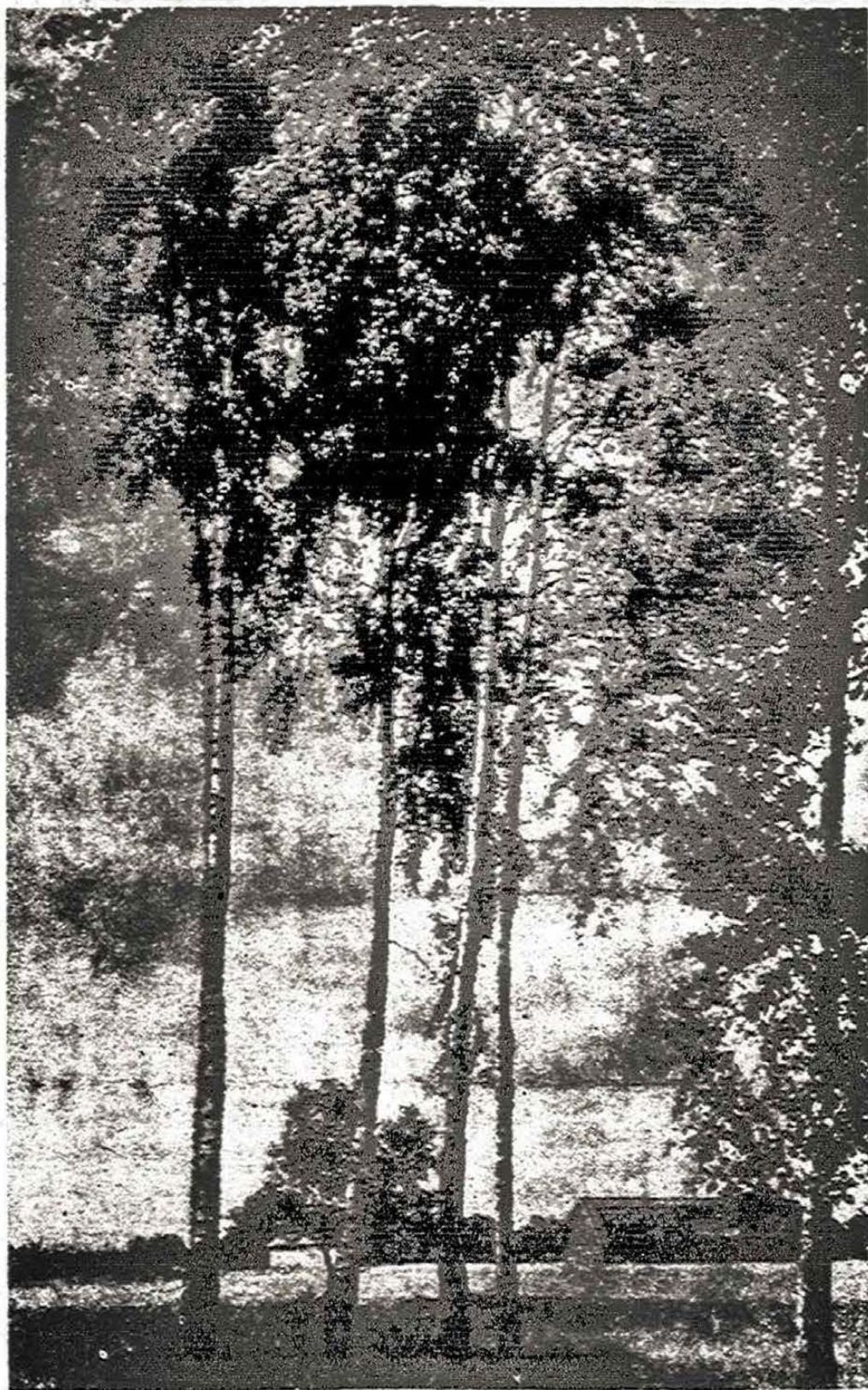
Kai uždanga nusileido žiūrovai sunkiai galėjo skirtis su scena, kurioje parodyta dalytė lietuviško gyvenimo.

Vlado Vijeikio dekoracijos buvo savos, geros.

Prisiminus prof. K. Pakšto žodžius: "Čikagoje daugiau lietuvių, kaip Kaune", girdau buvo žiūrėti, kai Eleventh Street Theater buvo pustuštis.

Jūs, lietuviškos žemės dukros ir sūnūs, ir toliau būkite ištvermingi, misdami fabrikuose, įmonėse sunkiai pelnyta, daili nuvertinto žmogaus duona, ir toliau neškite aukštai iškelę lietuvišką žibintą. Tėbūna nesugriauama laimė tęsėti Jūsų vadovo aptarto idealo siekiant. Atšildykite apšalusius širdis lietuvių, kurie buvo bežadę Lietuvai nugręžti nugaras.

Gediminas Galva.

Atsimeni šią šalį?

ALBŪTA

Ilgesy

Ateikit nors keli žodeliai iš anu laišku —
Mamo žiedai, nupurtyti žiedai —
Ateikite —
Vėl pražydėčiau gyvu kvepėjimu,
vėl žydėčiau kaip anuomet.
Bet amie žodžiai sudegė
ir amie laiskai —
Ir aš — tik vėju blaškoma sausa šaką,
atplėsta nuo gyvybės medžio,
atplėsta drebėti šalčioje
ir vysti.
Ir tiesiu grumbančius pirštus į dangų,
ir maldauju amžino žalumot
mano gyvybės medžiui.
Laiškuos amie žodžiai sudegė,
gal sudegė ir juos parašiusi ranka.
Bet kiekvienas pelenų žiupsnelis —
kraujo lašas gyvybės medžiui.
Todėl į dangų grumbančias rankas tiesiu:
sudegink ir mane greičiau,
mano ilgesy, sudegink —

ANTANAS ŠAČIŪNAS

Leiskite!

Sapnuoju tą šalį kur Nemunas plaukia,
Kur tyli šėsupė užmigdė bangas.
Ei leiskite ten, širdis tenai traukia,
Ei leiskit — maldauju ištisės rankas.

Ir puolau ant žemės lyg paukštis pašautas
Ir nors taip norėčiau — pakilt negaliu.
Norėčiau dainuoti to jausmo pagautas,
Norėčiau ištarti — tave taip myliu.

Myliu aš tą šalį kur girios žaliuoja,
Myliu tas žaliasias Nevėžio lankas.
Ei leiskite ten — širdis vis dejuoja,
Ei leiskit — maldauju ištisės rankas.

Ir puolau po kryžium, po Kristaus aš kojom,
Norėčiau pakilti, bet jau negaliu.
Tik ranką pakėlęs maldauti nenustojau —
Ei leiskite ten, nepastokit keliu...

"Britanijos Lietuvis"

Mūsų laikraštyje jau buvo rašyta, jog "Britanijos Lietuvis" žada persitvarkyti — padidėti. Ir štai, šiuo metu to laikraščio Nr. 1 (126) rodo, kad tas pažadas buvo pilnai ir net su kauptu įvykdytas. "BL" yra ne tik padidėjęs, bet ir pasipuošęs nauja viniete. Padidėjęs laik-

raštis jau yra daug turiningesnis ir įvairesnis. Pirmajame puslapyje, be svarbiu trumpo turinio žinučių, randame įdomius reportažus Berlyno ir Paryžiaus korespondentų, į antrąjį puslapį dėtas buv. Lietuvos prezidento Dr. K. Griniaus žodis lietuviams Nauju Metu proga, įdomus Dr. J. Deveikienės Nauju Metu rašinys "Gera valia ir šventa pareiga", S. Baltaragis — duoda gerą pluoštą įvairių pastabų, užvardintu "Margaisiais pagrebstais", atkarpoje patalpintas Guy de Maupassant "Vendetta", platus straipsnis apie Dr. Vinco Kudirką, Jo 50 m. mirties sukakties proga, S. Prapuolenytė — pataria ką skaityti angliškai. Be to, spausdinamas austrų mokslininko nepaprastai ir fantastiškai skambąs pasakojimas "Aplankiau nelabąjį", kuris bus spausdinamas tęsinyje, pasaulio lietuvių vietos žinių kroniką, margumynai, skaitytojų laiška, spaudos apžvalga ir tt. Yra ir iliustracijų.

KRAŠTO ATSTATYMO STUDIJOS

Karo ir okupacija sugriautas Lietuvos ūkis kada nors bus reikalingas didelių pastangų ir planingo atstatymo darbo. Jau keli metai prie VLIKo veikia specialiai "Lietuvos Atstatymo ir Planavimo Komisija", kuri atliko visą eilę studijos darbų, turėjo keletą konferencijų. Dabar ji išleido 214 psl. I tomą "Išlaisvintos Lietuvos ūkis". Tai rinkinys eilės straipsnių ekonominių klausimų. Rašo prof. J. Kaminskas (komisijos pirmininkas), prof. Dirmantas, prof. Paltarokas, inž. Sirutavičius, prof. V. K. Jonynas, inž. Rimkus, inž. Dačinskas, inž. Okūnis, inž. Germanas, prof. Rukutis, ekon. Glemžis, Baltramiejūnas, Dr. Karvelis, Dr. Žagaris, prof. Kolupaila ir kt.

Seniai jau nuskambėjo tos laukų dainos ir jaunystės aidai. Tartum ūkama užkrito gimtą kaimą, gluosniu medžius už kluno ir žilvičių krūmus pašėsupyje iš anu šviesiu metu, kada levutė, linksma, guvi ir skardžiabalsė, atsiėmė iš brolio dalį ir nusikėlė į miestelį, kur visas jos gyvenimėlis taip ir praskriejo, betriusiant ir bepenint sodžiaus rubuilius, kuriuos ūkininkai, ant rugių maišo ir lošinių paties pasisodinę, atveždavo "dideliu ir sunkiu moksiu" gimnazijoje eiti ir pas ją ant kampo palikdavo.

Lingavo levutė viduriu vieškelio, kumpėjo, nei tas genelis, kurs ten į žievę įsikibęs. Nematė ji nei sodybų nei galvijų kaimenės. Vien jos lūpos vapėjo, lyg melstusi. Bet melstis ji nesimeldė, o tik viena sau kažką švargždėjo, svarstė ir graudenos. Dumstelėjęs vejas retkarčiais nunešdavo iš jos lūpų nei tai atodūsius, nei tai aimanas ar paguodos žodžius: "Vaikeli, tu mano branguolėli... Sengalvėlė, tai jau prigulėjai tu aukštame kalne"...

Į tą aukštą kalną, kuriame eglės niūksojo ir pušys viršūnės kėlė į dangų, žengė levutė. Kopė ji ten, kur palinkę kryžiai mąstė, kur tik vakar čia buvo supiltas baltas smilties gūbelis, o čia vėl buvo jau visai užmirštas, velėna apžėlęs kapelis, kuriame giliu miegu miegti sau koks našlaitėlis ar koks žilas karščiūnas.

— Tik rudens darganos jus ašarėlėmis aplaisto, — kinkavo galvą levutė, stoviniuodama tai prie vieno, tai prie kito kupetelio, vienur pakrypusį kryžių stipriau prismeigdamą, kitur daį išrudamą, trečiur Sveikamariją sukalbėdamą.

Ejo tylutėliai, atsargiai, tarsi bijodama prižadinti tuos, kurie jau amžinus sapnus sapnavo: tuos možus kūdikėlius, tą nelauku pakirstą jaunamartę ir seną močiutę. Nevieną buvo ju pažinus levutė: aną piniguoti Didžbalį, kuris trūnijo po paminklu su aukso raidėmis, arba tą Varputiene, kurią vaikai ubagais išvarė, kai jiems ūkį užrašė, arba Radaminu Agotėlę, už kurią dailesnės keliose parapijose negalėjai rasti ir kuri, iš tokios didelės meilės nutėkėjus už mokesčių inspekcijos raštininko Grybučio, mirė vyro primušta, nė pusei metu neprabėgus nuo tur garsiu vestuviu ir tos didelės meilės.

— Pinigas, meilė, jaunos dienos — visa tai dūlyja po tais kryžiais, — mąstė levutė, taisydama nutryptas geles ant Agotėlės kapo, tosios Agotėlės, kuria ji, būdama negraži, atveju gtvėjais gerėjosi ar tai bažnyčioje per sumą, ar tai sutikusi turguje tokią linksną, raudonąs vėdelėlis, su gėlėta skara ir ilgomis kasomis, geltonomis, kaip nunokęs kvietys.

Galėjo būti pats vidudienis, kai levutė atsistojo dar prie vieno

kapo. Buvo jis supiltas prie seno kryžiaus ir skarotos eglės, kiek aukštesnėje vietoje, iš kur buvo matyti pro tvorą plati apylinkė su pievomis ir balkšva upelio juosta. Kryžius buvo pažaliavęs nuo rudens darganų ir svirstelėjęs prie tamsiu eglės šaku. Aplink kryžiavonę į visas puses ratu buvo prikaltas geležiniu spinduliu, kurio viduryje, lyg kokioje saulėje, kabėjo Dievo kamčia, išsišovusiais šonkauliais, be galo liūdnu, gyvo žmogaus žvilgsniu žiūrinti į pušis ir į tą kapą, prie kurio moteriškė parymo.

Dailus buvo tai kapas, švari smėliu nubertas, su akmeniniu paminklu, į kurį įnait ilgai, nekrusteldama žiūrėjo, maldingai rankas ant lazdos susidėjusi. Tame akmenyje iš viršaus buvo iškalts dvi palmių šakutės, o tarp jų gulėjo atvožta knyga. Kiek žemiau buvo ištašyta gražiai žibančiomis, naujomis raidėmis:

Čia ilsisi Dievuje
KRIOKININKŲ LEVUTĖ
gimė 1863 metu vasario 7 d., mirė —
Praeivi, sukalbėk Amžinaitę už jos vėlę.

Buvo tai Kriokininku levutės namelis, kur ji ilgai ilsėsis, vieną kartą atgulus. Kiek rūpestiu būta dėl jo, kiek naktų bluosto nesudėta, kiek privargta, kol akmenį ji išsirinko, kol užrašą sustatė. Iš pradžių ji mamė vietoj palmių įrėži kaukuolę tarp dviejų sukeistu stibikaulių, kaip ant katafelio kad matyti. Bet Čiaučionu jaunasis kunigėlis tarė, ar negeriau derėtų dvi palmių šakutės, kentėtojų ir mergelių ženklas, o tos atvožtos knygos tai bus amžinos išminties ir amžino gyvenimo knygos.

Sunkiausia betgi buvo su tuo užrašu. Jai labai būtų patikę koki lotyniškį žodį, kaip: Beati mortui qui in Domino moriuntur, kurie yra išmasti Sarmačinu klebono akmenyje ir kurie (ji buvo išklausiņėjus) reiškia: Palaiminti mirusieji, kurie miršta Viešpatyje. Tačiau dėl šio pasirinkimo ją ištiko viena iš skaudžiausių rykščių. Prieš trejetą metų, per švento Izidoriaus Artojo atlaidus Vilkauskijje priėjo išpažinties ji prie paties praloto ir, nužeminta dvasioje, paklausė, ar tiktu antkapėje ištašius "Beati" ... Pralotas minutėlę patylėjo ir paskui sukuždėjo: "Palaiminti, palaiminti! O kas tave, leva, palaimino, a? ... Puikybė, puikybė! Ar negamėti paprasto amžinaitės, kaip doram krikščioniui, katalikui" ... Kai ji pasitraukė nuo klausyklos, skruostai degė jai degė, o kojos linko prie žemės. Suklupo ji kamputyje ir tik po mišparu pakilo...

Gerą valandą taip dabar ji stovėjo. Pagaliau priklaupe, šen ten sulgino smėlį, pastūmėjo baltus akmenukus, kurie buvo kryžiumi sudėlioti, ir pakėlė pora žagarėlių. Bemetant pavytusį stagarėlį, susyk lyg kas durstelėjo levutei širdį.

— Viskas vysta, baigia savo amžį, — pamąstė ji ir, kad dar labiau nesugrūstų, delnu ji glostė ir glostė žvirgždo grūdėlius.

Staiga jai, taip nulinkusiai, pasiregėjo, lyg po amuo gūbreliu save pačią mato jau gulint, su knygomis ir rožančiumi sunertose rankose. Tik iš pradžių jai rodėsi, kad ji čia ilsisi jauna, baltu vėlu ir baltu suknele, bemaž tokia, kaip Rudaminu Agotėlę paskutinį kartą matė.

— Prabėgo, prabėgo jaunystė, visas amželis, o mane vieną paliko, — guodėsi levutė ir dar labiau prikiubo prie žemės. Pati ji nejuoto, kaip stambi ašara, per veido raukšles nuriedėjus, ant smėlio nukrito. Ir pro tą didį galitį ji pasivaideno, kad ne jauna, skaisčiais skruostais ji miega giliai žemėj, o susenus, grublėto veido, kaulingomis rankomis ir tokia be atminimo, tokia vienu viena, kaip jokia našlaitėlė nėra dar buvusi.

— O akliu Juozelį bus kam apgarbstyti, — nusiskundė levutė.

Sulig tais žodžiais jai taip širdį sugniauzė, kad prikrito prie žemės, veldu prisiglaudė ir garsiai pravirko. Pro savo raudą ji tartum matė, kad Tomukas laksto ir krykščia kažkur, kai žmonės keliais eina ir važiuoja, kad bažnyčios bokšte varpas vidudienio maldai dandį, — ir kad nei vienas vaikas, nei vienas senelis, netgi joks žvėrelis neužsuka prie jos namelio tam aukštam kalne, kad niekas, o niekas neatmėna tokią Kriokininku levutę kada nors gyvenus.

Ji verkė taip, kaip niekad nebuvo dar verkus nuo mažumės dienu, kada motušė atėjus glostė jos galvą ir guodė, ir prajuokdinti bandė.

Nebuvo dabar žilagalvės gimdyvės, kad levutei plaukus paglostytų, seną ranką ant pečių uždėtų, kai ji ant savo kapo pasikukčiodama raudoja. Tik vėjo pūstelėti lapai sužežėjo prie jos veido ir sukūrė nusikriejo per kapus, tik Dievo kamčios mardinti akis galiausiai žvelgė į jos širdgėlę, ir tik juodvarnis, eglės viršūnė vasnodamas sparnais, taip niūriai nusikrankė ir tarytum stebėjosi, kas ten apačioje kniūbso.

SPORTO ŽINIOS

nicus, Kour

Pr. Alencas.

NELEISKIME UŽGĘSTI Lietuvių Kultūros žiburiams!

KULTūros žurnalo AIDU PLATINIMO VAJUS

SAUSIO, VASARIO IR KOVO MENESIAI

Kas stelojasi lietuviškąją kurybą, krikščioniškai — tautinė kultūra, tautos išlikimu ir Lietuvos laisvę, — skaityto, remia ir platina vienintelį pasaulio lietuvių mokslo, literatūros bei meno ir visuomeninio gyvenimo menesinį žurnalą

AIDUS

Kultūros žurnalą AIDUS redaguoja rekakcinis kolektyvas sudarytas iš žymių lietuvių mokslininkų, rašytojų ir kitų kultūrininkų. Vyr. redaktorius rašytojas Antanas Vaičiulaitis.

AIDU PRENUMERATOS KAINA METAMS:

JAV ir Pietu Amerikoje — \$5.00; Kanadoje — \$3.50; kituose kraštuose — \$6.00. Atskiras numeris JAV — 50 c., kitur — 55 c.

AIDU platintojams bus skiriamos dovanos
Visi i kultūros žurnalo AIDU platintojų tulpų!

Tenelieka ne vieno lietuvių, kuris neskaitytų AIDU

Prenumeratas ir aukas siųskite sekančiu adresu:
AIDAI, Kennebunk Port, Maine, U.S.A.

BR. BUKOWSKA, R. O.
AKIU SPECIALISTE

Tikrinu akis ir pritaikau akinius suaugusiems ir vaikams. Priėmimo valandos: kasdien nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak. Sekmadieniais pagal susitarimą 55 St. John's Rd., W. Toronto. (kampas 94 Laws St.)

Tel. LYndhurst 0052

LIETUVIŠKA AVALINĖS
TAISYMO DIRBTUVĖ —
PARDUOTUVĖ

Naujausios mados.
Prieinamos kainos.

Sav. IGNAS ASTRAUSKAS
1414 Dundas St. West. Toronto
Tel. KE 3881.

AKIU SPECIALISTAS

L. LUNSKY, R.O.

Pritaiko akinius visiems akių defektams. Išdiria akių nervus, kurie dažnai sukelia galvos skaudėjimą ir nervingumą. Kalba slavų kalbomis.
470 College St. W. Toronto
Tel. RA 3924

Dantistas

Dr. Chas. OKUN

838 Dundas St. W. Toronto
(kampas Euclid Ave).
Priima vakarais pagal susitarimą. Tel. WA 9822.

BUTO KULTŪRĄ

parodo knygos, dailės išdirbiniai, meno kūrinių ir

LUNA foto studijos
PORTRETAI

575 WELLINGTON ST. W. TORONTO
TEL. PL 5717

KIRPEJAI

JONAS JOTAUTAS ir ALBERTAS ŠIAUDINIS
932 Dundas St. W., Toronto, Ont.

— prieš lietuvių bažnyčią —

Kirpykla veikia kasdien nuo 9 val. ryto iki 7 val. vak.
išskyrus pirmadienius. Telefonas: WA 9674

LIETUVIŠKAI KALBĄS KAILININKAS

BERGMANN FUR CO.

Tiesiog dirbtuvėje padarome kailinius pagal Jūsų matą ir pasirinkimą. Turime įvairiausių rūšių furą. Taip pat perdirbame ir sutaisome. Garantuojame modernius darbus.

Sauna apsauga vasaros metu.

197 SPADINA AVE., TORONTO. TELEFONAS EL 6509

LIETUVIŠKA VARTOTU BALDU KRAUTUVĖ

J. Dagot — Daujotas

Perka, parduoda ir taiso įvairius senus baldus, permuša minkštus baldus. Atlieka poliravimo ir išbaigimo darbus.
2190 DUNDAS ST. W. Toronto 3, Ont. Tel. LAKeside 2324

PRITYRĘS KVALIFIKUOTAS LIETUVIS LAIKRODININKAS

STINSON'S JEWELLERY

2186 DUNDAS ST. W. TORONTO

Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes. — — — Garantuojame darbus, prieinamos kainos.

Krautuvė atidaryta kasdien iki 8 valandos vakaro.

Naujieji Kanados lietuviai

Iš Bremenhaveno išplaukė į Kanadą 1949 m. gruodžio 12 d. laivu "General Ballou":

1. Fraidankas Gustavas
2. Fraidankas Teresė
3. Hailneris Jona
4. Hailneris Jona
5. Medelis Romualdas
6. Poderis Vytautas
7. Urbšalytis Pranas
8. Valtas Antanas
9. Valtas Stefania
10. Aleknavičius Veronika
11. Augėnas Vytautas
12. Butrimas Vytautas
13. Kaknevičius Juozas
14. Rukštelis Bronius
15. Gureckis Vilis
16. Gustys Stefania
17. Gustys Vilfredas
18. Gustys Gertruda
19. Jasinskis Irma
20. Jasinskis Irena
21. Krygeris Olga
22. Krygeris Irena
23. Krygeris Hilda
24. Namikas Ona
25. Namikas Raimundas
26. Bliznikas Jonas
27. Bliznikas Adelė
28. Bliznikas Vidas
29. Andriukaitis Ema
30. Andriukaitis Vanda
31. Jurkskaitė Ema
32. Jurkskaitė Ona
33. Juozokas Mikasė
34. Juozokas Edvardas
35. Beržinas Ruth
36. Butmonaitė Bronė
37. Dilbar Jurgis
38. Dobilas Antanas
39. Dobilas Kunigunda
40. Dobilas Vytautas
41. Erdmann Augustė
42. Eidukaitis Marytė
43. Girdauskas Elzė
44. Girdauskas Gražina
45. Grimas Ewaldas
46. Grimas Ruth
47. Grimas Hans-Ditmar
48. Gvazdaitienė Regina
49. Gvazdaitis Algirdas
50. Gvazdaitis Aldona
51. Labinienė Veronika
52. Labinas Raimundas
53. Matveickaitis Augustė
54. Matveickaitis Eugenija
55. Matveickaitis Povilas
56. Mikšys Jonas
57. Naujokas Martinas
58. Naujokas Madė
59. Naujokas Jonas
60. Naujokas Augustas
61. Naujokas Juozas
62. Pileckas Vladas
63. Pileckas Juzė
64. Pileckas Gražina
65. Sopauskienė Juzė
66. Stukas Vytautas
67. Ulickas Editė
68. Ulickas Irena
69. Purtilis Jonas
70. Tschalkowsky Wilhelm

71. Grajauskas Petronėlė
72. Grajauskas Antanina
73. Grajauskas Bronius
74. Grajauskas Algirdas
75. Gylis Valerijonas
76. Gylis Barbora
77. Lukšys Jonas
78. Lukšys Stasė
79. Lukšys Ignas
80. Lukšys Algimantas
81. Lukšys Jona
82. Petravičius Vytautas
83. Ulaitis Justinas
84. Ulaitis Veronika
85. Ivanauskaitė Jadvyga
86. Ivanauskas Richardas
87. Bicinauskienė Jolina
88. Bicinauskas Vytautas
89. Bicinauskas Romas
90. Buskevičienė Emilija
91. Buskevičienė Liudmila

Laivu "General Muir" 1950 m. sausio 8 d.:

1. Jungmeisteris Adelė
2. Jungmeisteris Nijolė
3. Steponaitis Veronika
4. Steponaitis Henrikas
5. Vidugiris Valerija
6. Vitaras Jolina
7. Vitaras Jonas
8. Vitaras Eugenija
9. Žužaitis Stasė
10. Kancevičius Antosė
11. Kancevičius Kiriudius
12. Kancevičius Silvia
13. Laugaly Ona
14. Valaitis Ona
15. Valaitis Vygantas
16. Čiaučionienė Ona
17. Čiaučionis Algimantas
18. Kairienė Juzefa
19. Kairys Romualdas
20. Lamiauskaitė Elena
21. Mazulaitis Matilda
22. Rimkus Kazys
23. Rimkus Hustina
24. Rimkus Leimius
25. Rimkus Beatrisė
26. Karaška Salomeja
27. Laugaly Jadvyga
28. Mickevičius Irena
29. Mickevičius Irena
30. Laugaly Vytautas

31. Mickevičius Algimantas
32. Mickevičius Jonas
33. Mickevičius Rymantas
34. Sadauskas Vladislava
35. Zubrickas Benediktas
36. Zubrickas Benedikta
37. Verbickas Vincas
38. Verbickas Stasys
39. Verbickas Magdalena
40. Verbickas Stasė
41. Verbickas Lina
42. Virkutis Helga
43. Virkutis Johana
44. Pilipavičius Bronislava
45. Pilipavičius Romualdas
46. Pilipavičius Lina

Laivu "D.E.V. Beverbrae" sausio mėn. 10 d.

1. Barakauskas Feliksas
2. Damiliauskas Vincas
3. Damiliauskas Magdalena
4. Damiliauskas Vytautas
5. Damiliauskas Valerija
6. Jankovičius Leonidas
7. Jankovičius Marija
8. Jonušas Kostas
9. Jonušas Elvira
10. Jonušas Romana
11. Jonušas Virgaudas
12. Karbačienė Adelė
13. Lukauskaitė Ona
14. Miknevičius Nadiežda
15. Kenstavičius Vanda
16. Kenstavičius Leopoldas
17. Morozevičius Valtrautė
18. Morozevičius Raimondas
19. Ruibys Irena
20. Ruibys Petras
21. Vaičiūnienė Aldona

RADIO

— Ką turėjo žmonės tada, kai nebuvo radio?
— Jie turėjo ramybę...

SUMANUS MOKINYS

Mokytojas aiškina veiksmą žodžio asmenveimį:
— Aš prausiuosi, tu prausiesi, jis prausiasi. Jonuk, pasakyk, koks tai bus laikas?
— Šeštadienio vakaras, po ne mokytojų.

Teviškes žiburiai

Toronto "T2" galima gauti:

P. Kairio krautuvėje, 889 Dundas St. W., tel. WA 0052.

J. Kaškelio valgykloje, 870 Dundas St. W. tel. PL 7060.

Mesos ir kolonialiu prekių krautuvėje, 911 Dundas St. W. Telefonas PL 7171.

Kazlauskio krautuvėje, 1579 Dundas St. W. Tel. KE 6398.

Čibo valgykloje, 1002 Dundas St. W., tel. ME 0023.

Mesos ir kolon. prekių krautuvėje, 1006 Dundas St. W.

Užsiprenumeruoti "T2" galima administracijoje ir redakcijoje — 941 Dundas St. W., iejimas iš šono — darbo dienomis tarp 4 ir 8 val. po pietu, o sekmadieniais ir šventadieniais tuojau po pamaldų parapijos saleje. Prenumeratą taip pat priima p. Kairys ir p. Kazlauskas savo krautuvėse.

"T2" Administracija.

SAFE ŽAIBINIAI SIUNTINIAI

Jūs giminėms ir draugams Vokietijoje ir Austrijoje

Pristatomi per vieną savaitę!! Pagal skubos orderius!!

Tipas Caritas "C" į Vokietiją — į visas zonas — ir Austriją \$ 10.00

2 sv. daniško marg.	2 sv. kvietiniu miltu	1 sv. evap. pieno
2 sv. gr. kiau. tauku	1/2 sv. kakao	1 sv. rozinku
2 sv. jautienos (steak)	2 sv. skrudintos kavos	1/2 sv. šveicariško šokol.
1 sv. kumpio ir lašinių	2 sv. cukraus	1 sv. gryno medaus
1 sv. kiau. dešros	2 sv. ryžių	2 sv. braškių ar aviečių uogienės
1/2 sv. kepenų pašeto	1 sv. kondens. pieno	

Tipas "FETT" — 10 sv. grynų kiau. tauku dežutėse \$ 5.00

Tipas "DOLCE" — 10.4 sv. gryno cukraus \$ 2.25

Į Vokietiją — vak. zonas — Gross Berlin ir Austriją. Nesučiama į Rusų zonas.

MAISTAS — LAISVAI PASIRENKAMI ORDERIAI Į VOKIETIJĄ (tik vakarines zonas) ir AUSTRIJĄ 840 punktu — \$ 11.00.

TEKSTILĖ — LAISVAI PASIRENKAMI ORDERIAI Į VOKIETIJĄ — Į VISAS ZONAS — 1000 punktu — \$ 11.00.

SVARBU!! Gavėjai, kurie gyvena toli nuo mūsų paskirstymo vietų, gali pasiūti orderius ir paštą į mūsų centrinį sandėlį Vokietijoje arba Austrijoje, kad persiuntų. Pašto mokestis persiuntimui Vokietijoje — DM 1.00 Caritas "C" ir DM 0.40 tauku ir cukraus siuntiniams. Austrijoje pirmajam — S. 1.00, antriejiems — S. 0.40. Tą sumoka gavėjai. Mes garantuojame skubų pristatymą.

TAI YRA GREITA — TAI YRA TIKRA — TAI YRA "SAFE"

Prašom tik prisiusti Money Order — Aiškiai parašyti adresus — Pageldaujant siuntiniam pilni kainaraščiai — Mu ms rašykite vokiškai arba angliškai.

SAFE Inc. MONTREAL BRANCH,

1410 STANLEY ST. ROOM 320, MONTREAL, P. Q.

IVAIRENYBES

BRANGUS REVERANSAS

Anglija yra tradicijų kraštas. Jeigu jauna anglė, kartais yra užprašoma atsilankyti į karališkus rūmus ir pristatyta karalienei, ji turi laikyti etiketą, kuris nustatytas net XVII amžiuje.

Reveransą, kurį turi padaryti mergaitė, atsilankiusi į karališkus rūmus, nėra taip lengva išmokyti ir tas mokslas nepigiai kainuoja. Jau gal trisdešimt metų tradicinio reveranso išmokymo monopolį turi tula Miss Bradley, už pamoką imanti \$200. Mokymo "kursas" — 9 pamokos. Taigi, devynis kartus po 200 dolerių...

Nežiūrint to, Miss Bradley skundžiasi sunkiais laikais. Ji nepatenkinta, kad per mažą tokiu mokiniu pasitaiko. Paskutinioji iš jų buvusi Sir Crippso dukterė. O po jos — ir vėl tenka laukti keltą mėnesių, kol atsirastų nauja mokinė...

Atyčiau skaityti "Pravdą"

Vienoje Maskvos saleje distrikto komunistų vadas giriasi gražiu jam pavestose miesto dalyse tvarkymu, gausia namų statyba ir švara. Kalbėtojas vaizdžiai nupasakoja apie priemiesty kadaise buvusią pelkę, kuri kompartijos deka, per dvi dienas buvusi nusausinta ir trobesiais apstatyta. I tai atsiliepi vienas klausytojų:

— Dauge, bet aš kaip tik šiandien išsiringinką eidamas praeju pro tą vietą ir dar nei vieno naujo namo nemačiau... Susirnavinęs kalbėtojas atsako: — Ateityje mažiau vaikio-kis gatvėmis, o daugiau ir atyčiau skaityk "Pravdą".

ITALŲ "AIŠKIAREGIO" SPĖJIMAI

Itališkasis "burtininkas" ar "aiškiaregis", kaip jį bepavadinumėm, Achilio Angelo savo laiku tiksliai išpranašavo Ghandžio tragediją ir jo mirtį, o taip pat atentatą prieš italų komunistų vadą Togliattį...

Dabar jis ir vėl peskelbė savo spėjimus dėl pasaulio ateities. Štai, tie pranašavimai.

Jo žodžiais tariant, 3-čiasis Pasaulinis karas prasidės 1965 m. vasario mėn., ir baigsis tu pat metu spalio mėn. Tačiau atominė bomba nebūsimanti panaudota.

Sekamčiuoju popiežiumi — būsiąs išrinktas kardinolas Spellman.

Dar šiais metais, balandžio mėn., prez. Trumanas vyks į asmeniskai aplankyti Šventąjį Tėvą. Aple tą patį laiką mirsiąs ir Stalinas... Pamatyšim.

Bloga ir pigu

Taline kirpejas klausia klientą:

— Ar norite, draugas, būti gerai nukirptas?

Klijentas nesupranta. Kirpejas paaiškina, kad Estijos respublika prisitaiko prie Kremliaus ukinio plano.

Geras nukirpimas kainuoja 45 rubliai ir kirpejas naudoja savo irankius. Blogas nukirpimas kainuoja 30 rubliu ir kirpejas naudoja valdiškus irankius.

Panašiai yra ir pas batsiuvius. Batsiuvių Taline prikla "privacius" ir "valstybinius" puspadačius. Privatus yra geri ir brangūs, o valdiški yra blogi ir pigūs.

Noretu paskalyti

Čeku vilku veisles šuo aplankė Londono buldogą:

— Kaip jums sekasi? Ar pakankamai turite edalo?

— O taip, — flegmatiskai atsako buldogas, — dabar yra jau geriau, bet turėjome ir blogų dienų. Racionavimas maitinimo ir tt. O kaip jums einasi Prahoje?

— Negaliu skustis, — suuzge gerai nušertas vilkas.

Vyriausybė stengiasi, kad butumem pakankamai paeidę. Kasdien gauname riebius gabalus mesos ir puikius kaulus. Bendrai, negaliu nusiskusti.

— Tad kó atvykai i Londoną? — nustebė buldogas.

— Žinai, norėjau dar kartą paskalyti, — atsako vilkas.

— Kiekvienam 100.000 Kamardų gyventojų 1927 m. teko 81,7 džiovininkai, o 1948 m. tik 37,1.

KAZYS ARDAVIČIUS

LIETUVIŠKA RUBU SIUVYKLA

Ivairūs užsakymai atliekami pagal naujausias Europos ir Kanados madas. Kainos prieinamos.
828 DUNDAS ST. WEST. TORONTO, Ont.

MESOS, VAISIŲ IR IVAIRIŲ MAISTO PRADUKTŲ

KRAUTUVĖ

K. KAZLAUSKAS ir J. TUMCSA

Maloniai kviečiame visus tautiečius atsilankyti. Prekes pristatome ir i namus pagal Jūsų telefoninius užsakymus. Greitas ir sąžiningas patarnavimas.

1579 DUNDAS ST. W. TORONTO, Ont. TEL. KE 6398

PETRAS KAIRYS

MESOS IR VISOKIŲ VALGOMŲ PRADUKTŲ

KRAUTUVĖ ir VALGYKLA

889 Dundas St. W. Toronto, Ont. — Tel. WA 0062
Visi mieli tautiečiai maloniai kviečiami atsilankyti. Puikus ir greitas patarnavimas.

LIETUVIS LAIKRODININKAS

FRANK BOCHULIS

Taiso ir parduoda naujausius/ivairius rūšių laikrodžius. Galima išgyti žiedų, Toronto suvenirų; parduodamos įvairios auksinės ir sidabrinės prekes. Už darą garantuojame. Kainos prieinamos.

Atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro.

272½ QUEEN ST. W. TORONTO.

Tremtiniamis šelpti vėjus pratešiamas

Sekmingai vykdytas, Europoje likusiems tremtiniamis sušelpiti, rūbu, autuvo ir pinigų rinkimo vėjus pratešiamas iki vasario mėn. 12 d.

Rinkimo punktas — parapijos salėje dar veiks tik du šeštadienius 5-7 val. vak.

Jei kas nebūtu aplankytas namuose mūsų rinkėjų dėl stokos adresu, prašome atvykti ir paaukoti rinkimo punkte.

Be to, sekmadieniais tuojau po pamaldų galėsite paaukoti pinigais parapijos salėje mūsų rinkėjams.

Teneliška nė vieno neaukosi! Atjaukime vargšus!

KLS Toronto Skyrus.

KARDINOLAS LIETUVIŲ IŠKILMĖSE

Dėl Vasario 16 d. iškilmingų pamaldų buvo kreiptasi į Toronto arkivyskupą J. Em. James C. McGuigan. Jo Eminentija mielai sutiko leisti Toronto lietuvių kolonijai turėti savo pamaldas katedroje ir sutiko pati jose dalyvauti. Pamaldos numatytos vasario 18 d. šeštadienį.

ORGANIZACIJŲ ATSTOVŲ SUSIRINKIMAS

Sausio 29 d., sekmadienį, 15 val., įvyko Toronto Liet. Organizacijų atstovų susirinkimas. Apsvarstyta Vasario 16 minėjimo programa ir sudarytas KLB-ės Toronto apylinkės laikinojo komiteto 9 narių prezidiumas, į kurį įeis po vieną atstovą iš šių organizacijų: Liet. Skautų Tuntas, KLTarybos Toronto sk., LAS Toronto sk., SLA Toronto kuopa, KLS Toronto sk., Socialdemokratų partijos Toronto kuopa, "Verslas", Kanados Liet. Kat. Kultūros D-ja ir Evang.-reformatu D-ja.

PARAPIJOS KOMITETAS

Sausio 29 d., sekmadienį, parapijos salėje įvyko parapijos susirinkimas. Pagal pereinamą susirinkimą išrinktosios komisijos pateiktą projektą susitarus dėl parapijos komiteto veiklos sritys bei kompetencijos, pusiau slapto balsavimu buvo išrinktas šiems metams parapijos komitetas: A. Margis, J. Krališkaitis, Stasiulis, A. Jurasas ir A. Bajorinas. Kandidatais liko Pr. Motiejūnas ir J. Kuprevičius.

LAS SUSIRINKIMAS

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Toronto skyrius vasario mėn. 5 d. 14 val. 229 College St. salėje, prie Spadina, šaukia visuotinį narių susirinkimą. Nariams dalyvavimas būtinas. Prijuočiančius kviečiame atsilankyti.

LAS Toronto sk. aldyba.

MERGAJŲ SUSIRINKIMAS

Sausio 25 d., parapijos salėje įvyko KLMŠ Toronto skyriaus mergaičių sekcijos susirinkimas. Kun. Dr. Gutauskas skaitė paskaitą "Mergaitės religinio gyvenimo psichologija". Dalyvavusios parodė daug susidomėjimo, pareiškėdamos norą, panašiu paskaitu išgirsti ir daugiau.

Kas nori smagiai pasilinksminėti ateina į šokių vakarą

kurį rengia Toronto lietuvių parapijos "Caritas" šeštadienį, vasario 4 d., gražioje Jv. Stasilevo parapijos salėje — Denison ir Walsley gatvių kampe. Grieš geras orkestras, svečių patogumui veiks bufetas. Pradžią 8 val. vakaro. Įėjimas 50 c. Pelnas skiriamas išlaikymui liet. vaikų, esančių prieglaudoje.

VYRŲ CHORAS

Lietuviška daina neužgستا išseivijoje. Ji skamba tarpe savųjų, randa atgarsio ir svetimiečių širdyse.

Prieš keletą mėnesių susitvėręs Toronto lietuvių Vyrų Choras, vedamas Adolfo Narbuto, ima reikštis platesnėje visuomenėje. Po keleto pasirodymų kanadiečių sambūriuose ir radijone, choras gavo visą eilę kvietimų dainuoti kanadiečių programose.

Sausio 30 d. choras sutiko dainuoti "Deer Park Men's Ass" koncerte, St. Clair Ave. gimnazijos patalpose. Tos draugijos tikslas paremti D. Britaniją maistu. Programoje: Lietuvių vyrų choras, angliu solo dainos, monologas ir magiškos gudrybės.

Vasario 6 d. choras dalyvauja "Foresthill Village Community" klubo koncerte, New Eglinton, highschool. Programoje: Lietuvių vyrų choras, žydu choras, damų ir lenkų šokėjų grupės.

Neseniai lietuvių vyrų choras gavo kvietimą dalyvauti Toronto dainų šventėje, kuri įvyks šį pavasarį. Šiai dainų šventei jau dabar intensyviai ruošiamas turtingas repertuaras.

Choras taip pat ruošiasi Vasario 16 d. minėjimui. Vasario 11 d. choras vyks į Delhi, Ont., į Tillsonburgo lietuvių ūkininkų klubo rengiamą Lietuvos Nepriklausomybės minėjimą, kur daugumas senųjų lietuvių kanadiečių seniai begirdėjo didesnio vieneto lietuviškų dainų.

Vasario 18 d. vyrų choras dalyvauja Toronto lietuvių rengiamame Vasario 16 d. minėjime su atitinkamu dainų repertuaru "Tegul skamba mūsų dainos po šalis plačiausias". Daina atgaivina, daina jungia, suriša visus į pasaulį išklydusius, dainose žydi mūsų Brangioji Tėvynė, daina garsinamas Lietuvos vardas. —Bk.

VESTUVĖS

Praėjusį šeštadienį parapijos bažnyčioje įvyko net trejos jungtuvės. Astuntą valandą ryte su pamaldomis susituokė Martas Duliūnas su panele Janina Radziute, 11 val. — Ant. Vasilauskas su Marija Paškevičiute. Kadangi abu jaunieji skautai, tai pajuokiamai buvo skautiškos uniformose. Trečios jungtuvės įvyko 12 val. Susituokė Toronto ateitininkų Sąjungos pirmininkas Bražukas su ateitininke panele Regina Jakimavičiute. Šios poros vestuvių puotą įvyko parapijos salėje, dalyvaujant gausiam būriui jaunųjų giminių, idėjos draugu ir pažįstamu.

Apsivogę lietuvi

Kaip praneša dienraštis "The Telegram", šiomis dienomis Toronte buvo teisama 22 metų dypukė Slava J. už vagystę. Jai grėšė deportacija Europon, tačiau pasigailėta.

JUMRO KARALIAI

— Szczepko ir Tonko — didžiausiame muzikiname lenku filme

"VALKATOS"

suteikia didelio muzikinio malonumo, daugybę juoko ir ašarų išspaudžia.

Veiksmas vyksta Lvoje ir Varšuvoje — "Ta Jol"

Rodoma:

St. Catharines — Vasario 3 d. penktadienį — 148 Niagara, Dom Związku P.

New Toronto — vasario 5 d., sekmadienį, 3 val. po pietu, — 175 — 7th St., Dom Związku P.

West Toronto — vasario 5 d., sekmadienį, 8 val. vakare, 28 Heintzman St.

Hamilton — tik vieną kartą — vasario 6 d., pirmadienį — 644 Barton E.

Pradžią: 8 val. vakare, išskyrus sekmadienius, — 3 val. po pietu.

Toronto lietuvių vyrų choro smagus UŽGAVENIŲ KONCERTINIS BALIUS

įvyks š.m. vasario mėn. 21 d. 8 val. vak. United Church salėje (Bathurst ir Lenox gatvių kampas). Dainos, užkandžiai, gerimai ir šokiai. Gros lenkų kapela. Įėjimas su pakvietimais.

TLV Choras.

MERGUŽELĖS !!

Rimtas, 35 metų, nevedęs, su gera profesija, naujai atvykęs asmuo, tikslu sukurti lietuvišką šeimą, norėtu susipažinti su tokia pat, nesenesne kaip 35 metų, mergina arba našlė. Išsilavinimas būtų nesvaru. Suinteresuotą prašo parašyti, o jei galima, pridėti ir nuotrauką. Adresas: Kostas Prancickaitis, 24% Ten Eyck St., Brooklyn 6, New York, USA.

AUKOS "T. ŽIBURIAMS"

Garbės Prenumeratoriai

- Prof. Pr. Padalskis, Detroit, Mich. \$ 11.00
- Br. U., Toronto, Ont. 10.00

Aukojo

- KLS Montrealio sk. 10.00
- Br. Pakštas, Pickle Crow, Ont. 2.00
- T. Vilbikaitis, Pickle Crow, Ont. 2.00
- Kun. P. Vasilauskas, Newtown, Pa. 1.00
- J. Andrius, Melrose, M. 1.00
- V. Barisas, Vancouver, 1.00
- B. Barisas, Vancouver 1.00
- J. Urbonas, Vancouver, 1.00

Visiems laikraščio rėmėjams nuoširdžiai dėkojame.

Administracija.

Patarnavimas su beikolio dydžio trokiais

JONAS INDRIONAS

238½ Bathurst St., tel. WA 9742
Užsakymai (orderiai) priimami nuo 5-7 val. po pietu.

Š.m. vasario mėn. 11 d. 8 val. vakaro Toronto Ateitininkų kuopa rengia

ŠOKIŲ VAKARĄ

italų parapijos salėje, Grace St. — priešais lietuvių bažnyčią. Gros puikus orkestras. Įėjimas 50 ct. Toronto Ateitininkų kuopa.

Tillsonburgo Liet. Ūkininkų Klubas

ruošia 16 Vasario minėjimą. Minėjimas įvyks 1950 m. vasario mėn. 11 d., šeštadienį, 7 val. 30 min. vakare Delhi miesto salėje. PROGRAMOJE: iškilmingas 16 Vasario Akto minėjimas, Toronto vyrų choras susidedąs iš 40 asmenų, vadovaujamas A. Narbuto ir gyvasis pavėlsklas "Nepriklausom. Lietuva". Po programos šokiai, grojant geram orkestrui amaldos už žuvusius dėl Lietuvos laisvės įvyksta vasario mėn. 12 d., sekmadienį, Delhi mieste, katalikų bažnyčioje.

Kanados žinios

Nauja moneta

Kanados federalinis izdo deparlamentas paskelbė konkursą naujos 5 centų monetos projektui. Skiriamos 5 premijos: \$1000 ir keturios po \$260. Moneta bus nikelinė, kurio Kanada turi 90% viso pasaulio rezervu. Moneta išleidžiama 200 metų jubilėui, tad turi turėti datas 1751 — 1951. Be to, joje turi būti žodžiai: "Canada" ir "5 cents". Projekte turi būti Kanadai charakteringų bruožų.

Newfoundland patenkintas

Kaip žinome, Newfoundlandas, dešimtoji Kanados provincija, prisijungė prie dominijos tik pernai. Iki to laiko ji buvo Britu Imperijos tiesioginė dalis. Prisiūgimas pernai buvo nubalsuotas su palyginamai nederdidele balsu persvara. Šiemet padėtis pasikeitė. Newfoundlando provincijos premjeras Smallwood neseniai vienoje savo viešojo kalboje pareiškė, kad šiemet už pasilikimą Kanados unijoje balsuotu net 99% gyventojų.

Lietuvio berniuko nelaimė

Hamilton, Ont., sausio 23 d. ketverių metų lietuvių berniuką Vyta Ratenbergerį pasikvietė pas save kaimynų berniukas 12 metų. Po kurio laiko didysis nusivedė mažąjį į savo namus ir čia pradėjo kankinti žiauriu būdu — prišlėgęs prie stulpo muše kumčiumi ir botagu, o paskui degino įkaitinta geležimi. Tą kankinimą matė dar ir kitas 5 metų berniukas, kuris tačiau iš baimės nedrįso nė pajudėti. Tik gailus kankinamojo verkimas grąžino mušeiką sąmonei. Vargšėlį atiškęs, prigarsino nesakyti motinai. Dabar žiaurusis vaikų policijos sulaukys ir bus teisiamas jaunimo teismo. "Hamilton Spectator" sausio 24 d. laidoje idėjo nukentėjusio mažojo Vytuko nuotrauką.

Nedarbas auga

Augančio nedarbo problema bus vienu iš svarbiausių dvių metų punktu Kanados parlamento sesijoje, kuri prasidės vasario 16 dieną. Pagal Darbo Įstatigoje turimus davinius, šiuo metu bedarbių skaičius Kanadoje yra apie 300.000, bet šis skaičius vis auga ir iki kulminacinio laiko kovo mėn. pradžioje gali pasiekti 400.000.

Daugiausia nedarbo paliesta yra Britu Kolumbijos provincija. Šalia 440.000 dirbančiųjų, čia yra 42.000 bedarbių, vidutiniškai 9,1%.

Laimingiausioje padėty šiuo atžvilgiu yra Ontario provincija. Čia yra dirbančių 1.800.000 ir tik 64.000 bedarbių, t.y. 3,5%.

Oras

Pastarųjų dienų oras Kanadoje krečia didžiausius špūsus, pridarydamas nustolių ir sudarydamas pavojų gyvybei. Vakariniuose provincijose vyraują šalčiai ir pūgos. Britu Kolumbijoje, netoli Vancouverio, sausio 23 d., kalnuose, pūga išjudino sniegyną, kuris griūdamas įvertė į ežerą dalį traukinio. Užmušti du geležinkeliečiai. Pūgos privertė sniego net iki šio coliu. Šitoje šiltoje provincijoje tai retenybė.

Iš Calgary, Albertoje, pranešama, kad dėl sniego pūgų yra kuriam laikui uždarytos net 7 angliu kasyklos. Reto didumo sniego pūgos pranešamos ir iš Saskatchewan.

Vėtra praužė ir per rytines provincijas, tik čia ji buvo daugiausia su lietuim. Sausio 24 d. Ontario ežeras pergyveno vieną iš didžiausių savo audrų. Netoli Hamiltono ežero bangos nuplovė vieną vasarnamį, kitus 4 paplovė, o iš viso vieną ar kitą nuostoliu padarė 54 namams. O Toronte šilta. Kaip praneša Meteorologijos stotis, sausio 25-toji diena būtų tokia šilta, kokia ta diena yra buvusi tik prieš 109 metus.

Kanadiečiai ir kinas

1948 m. kanadiečiai sumokėjo už kinu bilietus 96.909.404 dol. arba kiekvienas po 6,50 dol. Iš tos sumos kinu savininkai sumokėjo įvairių mokesčių 13.626.000 dol.

— Kanados ūkio ministeris Gardiner praneša, kad šiais metais į Angliją susitarta išvežti 60 mil. svarų bekono po 29 c. už svarą. Ši kaina yra 7 centais žemesnė kaip buvo gaunama 1949 m., kada į Angliją buvo sutarta pristatyti 160 mil. svarų bekono, bet parduota tik 100 mil. svarų. Sutarties negalima buvo išpildyti dėl didesnio bekono sunaudojimo pačioje Kanadoje ir nepakankamo kiekuriu auginimo padidėjimo.

— Kanados vyriausybė buvo garantavusi surio gamykloms po 30 c. už svarą surio. Tuo tarpu sandėliuose atsirado 19 mil. sv. surio atsargų. Del to nuo gruodžio 31 d. vyriausybė sustabdė surio gamintojams mokamą subsidiją. Manoma, kad surio kainos Kanadoje kris, nes Anglija siūlo labai žemas kainas.

— Kanada ir JAV sudarė naują orinio susisiekimo sutartį, pagal kurią JAV savo oro linijai Kanadoje nebes, kaip buvo numatyta ankstesnėje sutartyje. Kanados oro bendrovės gales taip pat palaikyti susisiekimą tarp Montrealio ir New Yorko.

PRAŠOME ATSLIEPTI

Leopoldas Balsys — redaktorius yra laisvas.

IŠ MONTREALIO

PRIEŠKOMUNISTINĖS PASKAITOS PLATEAU SALEJE

Sausio 29 d. Kanados antikomunistinė draugija surengė paskaitų ciklą: Komunistų strategija okupuotose kraštuose. Kalbėjo: T. L. Lachance, O. P., apie istorinio materializmo principus, O. Halecki apie proletariato diktatūrą Rusijoje, Th. Romer — sovietinio režimo veikla Lenkijoje, R. Choulguine apie militarinį užėmimą Ukrainoje, A. Kolnai nušvietė religinio autoriteto užgniuždinimą Vengrijoje J. Em. Kardinolo Mindszentų suėmimu. Apie mokyklų reformą Rumunijoje, Bulgarijoje, Albanijoje skaitė paskaitą buvęs Rumunijos atstovas prie Šv. Sosto, N. Timiras.

Dr. Antanas Paplauskas — Ramunas, kuris sausio 17 buvo skaitęs paskaitą apie lietuvių kalbą ir baltiečių kultūrą Montrealio universitete, šiandien puikiai nušvietė, kaip yra naikiamos tautos Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje.

V. Beneš kalbėjo apie Čekoslovakijos ekonomijos sužlugdymą, o K. Simitch apie Tito dviprasmišką opoziciją. Pagaliau kinietis J. Ho Fang Ly, nurodė koks senovės papročiu pakeitimas tapo įvykdytas Kinijoje.

Visas šitas paskaitų ciklas buvo surengtas pagerbti Vengrijos kankinį J. Emin. Kardinolą Mindszentį.

T. KLEMENSAS ŽALALIS. O.F.M. Kviečiamas PROFESORIAUTI

Pranciškonu Ordinas, norėdamas pagilinti šventraščio profesorių pasirengimą, steigia Jeruzalėje Biblinį Institutą, kurį lankys tėvai pranciškonai baigę Romoje Šv. Antano universitetą biblinį skyrių ir gavę teologijos doktoratą. Naujojo Biblinio Instituto rektorius T. Baldi. O.F.M., pasirinko geriausius Ordino profesorius, kurių tarpe figuruoja ir lietuvių pranciškonas vardas: T. Klemensas Žalalis, kuris šiuo metu dėsto Šv. Raštą Montrealyje, yra kviečiamas dėstyti žydu kalbą pranciškonų universitete Palestinoje.

PADEKA

Visiems padėjusiems š.m. sausio mėn. 8 d. Montrealio lietuvių vaikų dainų grupę surengti: panelei A. Stravinskaitėi už žavingas dainas; p. Piesinai su kapela, linksminusiems gražia muzika; ponoms Kizienei ir Grigelienei, paruošusioms vaikučius meninei programai atlikti, Nekalto Prasišėlimo mergaitių d-ja — už saldainius. Ir visiems prisidėjusiems prie eglutės rengimo bei puošimo.

KLS Montrealio sk. v-ba.

Paremkime klierikus

Lietuvių Šv. Kazimiero kolegijoje Romoje, Italijoje, mokosi keli dešimtai kunigų ir klierikų. Kunigams mokintis padeda Amerikos kunigai pasiūdami šv. Mišiu intencijų. Bet klierikai gali eiti mokslus tik geru žmonių parama. Tu klieriku vardu šiuomi kreipiuosi į gailingus lietuvių prašydamas pagalbos. Kiekvienam klierikui reikia bent 300 dolerių metams Romoje gyventi ir mokytis. Niekas jiems nepadės, tik mes amerikiečiai lietuviai. Kas gali tepasima po vieną klieriką išleisti mokslus arba ir mažesne auka padėti. Štai šeši klieriku vardai, gimimo metai ir kilimo vieta:

1. Čekinskas Kajetonas — Julius, gimęs 1927. VII. 1, Alytaus mieste. Dabar yra 3-me Filozofijos kurse. Iki kunigystės šventinimu dar keturi metai.

2. Pupšys Adomas, gim. 1926. VIII. 28, Pauškiu km., Rietavo par., Telšiu apskr. Iki kunigystės dar du su pusė metu.

3. Olšauskas Algirdas, gim. 1926. XII. 29, Žemiu km., Sallantu par., Kretingos apskr. Iki kunigystės dar du ir pusė metu.

4. Šeškevičius Juozas, gimęs 1921. XI. 18, Višakio Rūdoje, Marijampolės apskr. Iki kunigystės dar keturi metai.

5. Smilgevičius Zenonas, gimęs 1926. VI. 28, Luknėnu km., Telšiu apskr. Iki kunigystės jo išlaikymas dar kaštus 150 dolerių.

6. Riabūnas Jonas, gimęs 1926. VI. 3, Kazlu Rūdoje, Marijampolės apskr. Iki kunigystės jo išlaikymas dar kaštus 150 dolerių.

Prašau geradarių aukas siųsti Liet. Katalikų Akcijos Fondo įdinininkui: Kun. Ig. Albavičiui, 1515 So. 50 Ave., Cicero 50, III. U.S.A.

Prel. Jonas Balkūnas.

Liet. Katalikų Akcijos Fondo Pirmininkas.

Bankietas ir šokiai Winnipege

Š.m. vasario mėn. 11 dieną 8 val. vakaro Lietuvių klubo patalpose — Manitoba Ave. 240 — Organizacinis Komitetas Vasario 16-tąjį paminėti ruošia

BANKIETĄ IR ŠOKIUS

Puikūs sumuštiniai, gaivūs alutis ir jauki nuotaika garantuojama. Gautas pelnas skiriamas džiūvintinkams lietuviams tremtiniam Vokietijoje paremti.

Kviečiami visi — ponai, draugai, bičiuliai ir tt.

Organizacinis Komitetas.

Teisine pagalba lietuviams Kanadoje

STASYS DAUKŠA

Paryžiaus Universiteto Teisų Doktoras, ilgametis advokatas Lietuvoje ir Austrijoje bei Vokietijoje prie Prancūzų Teismo; antri metai advokatas — konsultantas Montrealyje pas Me. Paul Masse, C. R.

Teikiamos teisinės konsultacijos, vedamos bylos teismuose ir valdžios įstaigose, tvarkomi imigracijos, pilietybės, palikimo, pajamų mokesčių ir kiti reikalai. Atliekami patvirtinti vertimai.

Biuras:

152 Notre - Dame East
15 kam. Tel. BE 1971

Rezidencija:

5657 — 12th Avenue
Rosemount. Tel. HO 5438.
Montreal, Que.

KRIMINALINE AR CIVILINE BYLA?

Mes suteikiame Jums

TEISINĖ IR KALBINĖ PAGALBA

Jusu sutarčiau ir kitu dokumentu sudarymas, prašymu surašymas, vertimu padarymas ir patvirtinimas lietuvių, angliu, prancūzu, vokiečių bei kt. kalbomis. Atstovavimas ir tarpininkavimas įvairiais reikalais įstaigose bei imonose Lietuvių interesu gynimas Kanadoje ir kt. kraštuose. Jums patarnavimai atliekami bendradarbiaujant teisininkams ir kalbininkams, studijavusiems Š. Amerikos ir Europos universitetuose.

JONAS JUŠKAITIS

108 St. George St., Toronto, Ontario, Canada. Tel. KI 1494
Skyrius: 750 Dundas St. W. Toronto. Tel. WA 0006.